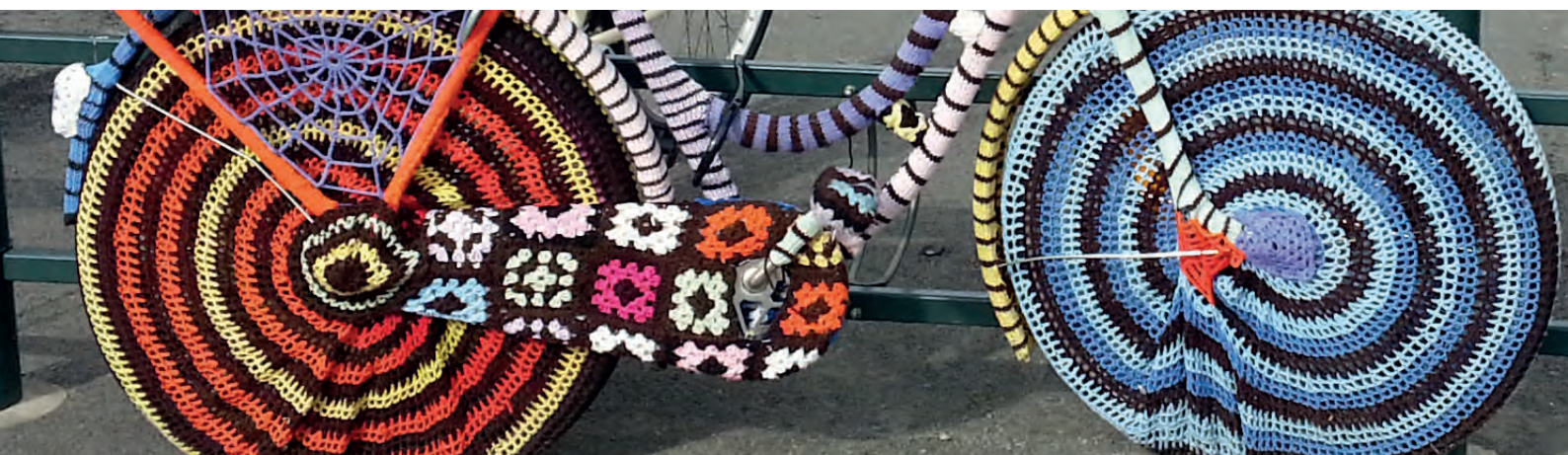

ÖVERSIKTSPLAN LIDKÖPINGS KOMMUN

Del 3- Hänsyn

Antagen av kommunfullmäktige i oktober 2018

Översiktsplanens delar

Del 1 Strategi och användning

I kapitlet *Vision, mål och strategi* beskrivs kommunens vision och de politiska mål som ligger till grund för arbetet. I tre utvecklingsstrategier på olika nivåer beskrivs sammanfattande hur kommunen vill att den fysiska miljön ska utvecklas, användas och bevaras. Den regionala nivån, den kommunala nivån och stadens nivå redovisas i kartor med tillhörande text.

I kapitlet *Användning av mark- och vattenområden* redovisas hur kommunen vill att dessa områden ska användas i framtiden. *Planens huvuddrag* illustreras i karta och text. Här beskrivs den nuvarande och framtida mark- och vattenanvändningen i kommunen på ett övergripande sätt.

Kapitlet *Regler och rekommendationer* innehåller regler och bestämmelser samt rekommendationer om ett förhållningssätt vid förfrågningar om nybyggnad och planläggning och andra förändringar av mark- och vattenanvändningen. Rekommendationerna ska utgöra ett stöd för kommunens förvaltningar och nämnder men också för andra myndigheter vid prövning av plan- och byggärenden.

I kapitlet *Staden Lidköping* redovisas pågående och planerad mark- och vattenanvändning i staden Lidköping. På liknande sätt redovisas tolv mindre orter i avsnittet *Övriga orter*. Nya föreslagna *LIS-områden* redovisas också.

Del 1 avslutas med en kort redovisning av de *Mellankommunala frågorna*. I ett särskilt avsnitt redovisas hur *Riksintressena* har behandlats i planen.

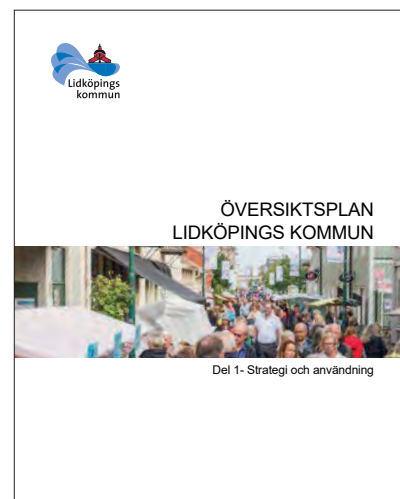
Del 2 Konsekvenser

Denna del handlar om de samlade konsekvenserna av översiktsplanens förslag. Här beskrivs hur miljökonsekvenserna och de sociala och ekonomiska konsekvenserna kan samverka för att uppnå en långsiktigt hållbar utveckling i kommunen.

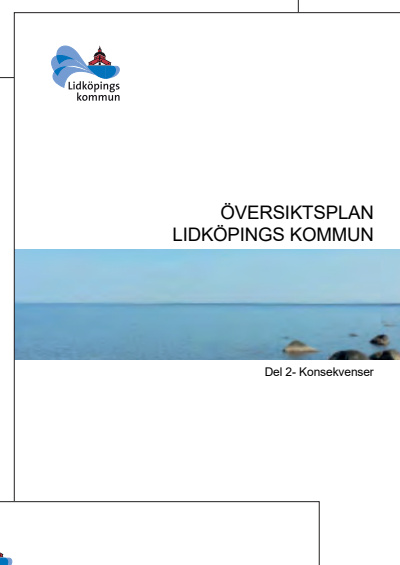
En avstämning av förslaget görs mot gällande miljökvalitetsnormer för vatten och luft. Vidare stäms förslaget av mot relevanta nationella och lokala miljömål och det finns en redovisning av hur dessa uppfylls.

Del 3 Hänsyn (denna del)

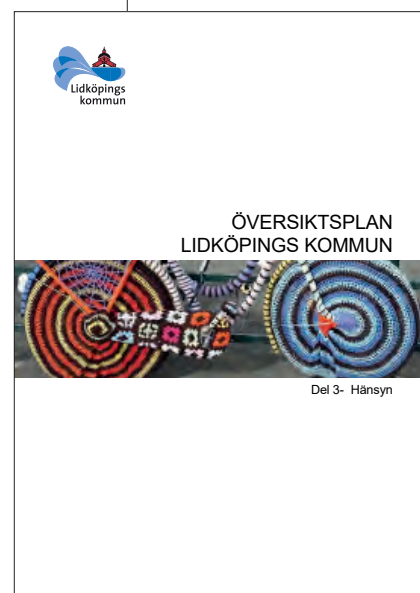
I denna del redovisas i olika beskrivande avsnitt de anspråk och allmänna intressen som har betydelse för planförslaget. De hänsyn som har tagits till de allmänna intressena redovisas också. Hänsynen och beskrivningen av dessa kan också ses som planeringsförutsättningar för planen. Dessa beskrivs sektorsvis i olika avsnitt och behandlar befolkning, bostäder och näringsliv, infrastruktur, natur- och kultur- och friluftsliv samt hälsa och säkerhet och totalförsvar.

Del 1- Strategi och användning

Del 2- Konsekvenser

Del 3- Hänsyn

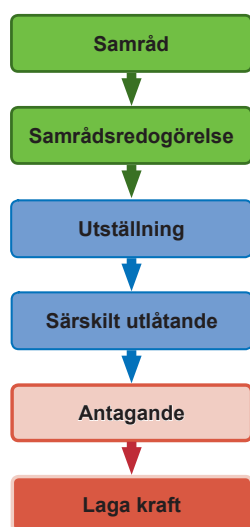

Illustration av översiktsplanens process

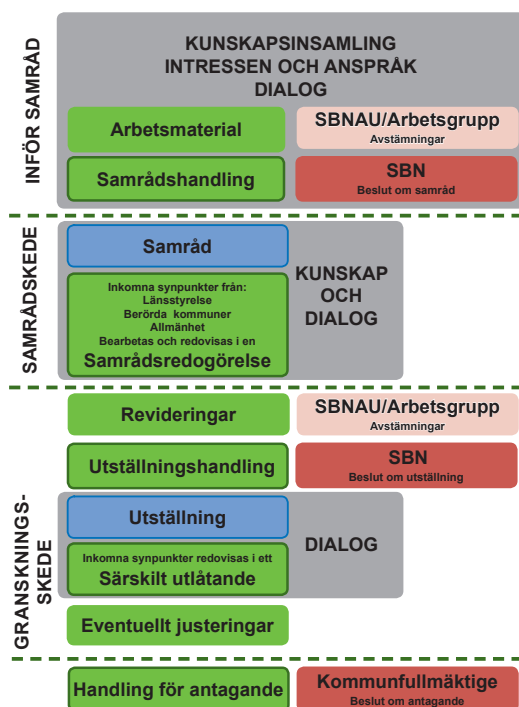

Illustration av arbetsprocessen

Arbetet med översiktsplanen har bedrivits i en arbetsgrupp med kommunala tjänstemän och konsult. Arbetet har letts av en styrgrupp som utgjorts av samhällsbyggnadsnämndens arbetsutskott (SBN AU). Gruppen har följt arbetet genom kontinuerliga avstämningsmöten.

Arbetsgruppen har letts av planarkitekt Bengt-Göran Nilsson. I arbetsgruppen har också konsulten Rådhuset Arkitekter AB ingått, där arkitekt Johan Wahlström varit uppdragsansvarig för det senare skedet. Arkitekt Kajsa Björquist har varit uppdragsansvarig för tidigare skeden av arbetet.

Fotografierna är tagna av Daniel Strandroth där DS är angivet. Övriga foton Rådhuset Arkitekter.

Planprocessen

Ny översiktsplan för Lidköpings kommun

Översiktsplanen har varit utställd för granskning under våren 2018. Under utställningstiden har länsstyrelsen och andra berörda haft möjlighet att yttra sig. Länsstyrelsens granskningsyttrande ligger som bilaga i slutet av dokumentet Del 1. Inkomna yttranden har ställts samman i ett särskilt utlåtande, som biläggs planen. Översiktsplanen ska antas av kommunfullmäktige. Beslutet om att anta planen vinner laga kraft tre veckor efter att protokollet om antagande justerats, förutsatt att processen kring planens framtagande inte överklagas.

Hur arbetet har bedrivits

Arbetet med en ny översiktsplan inleddes våren 2014 genom att samhällsbyggnadsnämndens arbetsutskott förde diskussioner om lämplig framtida bebyggelseutveckling i staden och i kommunens övriga orter. Hösten 2014 vidgades diskussionen genom att en bred tjänstemannagrupp bildades där viktiga frågor för översiktsplanen togs upp. Samhällsbyggnadsnämndens arbetsutskott blev också styrgrupp för arbetet med översiktsplanen.

År 2015 fortsatte arbetet med översiktsplanen genom att tjänstemän i tio temagrupper tog fram ytterligare underlag för översiktsplanen. Våren 2015 hölls dialogmöten med allmänheten i kommunens orter gällande utvecklingen där. Under hösten 2015 och våren 2016 förankrades arbetet med orterna och diskussioner om markanvändningen i kommunen som helhet tog vid. Synen på kommunens och orternas utveckling på sikt sammanfattades också på en strategisk övergripande nivå.

Översiktsplanen var under hösten 2017 på samrådsremiss. Efter samrådet ändrades och kompletterades översiktsplanen utifrån synpunkter som kom fram under samrådet och som redovisats i en i samrådsredogörelse.

Utställningshandlingen ställdes ut för granskning under våren 2018.

Innehåll

Inledning	1
Hänsyn i översiktlig planering	1
Nationella mål	2
Nationella mål av betydelse för översiktsplanen	2
Kommunen i regionen	3
Tillhörighet	3
Regionala mål av betydelse för översiktsplanen	3
Regional utvecklingsplanering	4
Landskap och topografi	5
Landskapets betydelse	5
Landskapskaraktär i kommunen	5
Boende	7
Befolkning och boende	7
Folkmängd och åldersstruktur	7
Bostäder/bostadsförsörjning	7
Socioekonomiska förutsättningar	9
Boende på landsbygden	10
Handlingsplan för landsbygdsutveckling	10
Landsbygdsutveckling i strandnära läge, LIS	10
Service	11
Näringar	13
Näringsliv och sysselsättning	13
Näringslivets utveckling i kommunen	13
Arbetsstillfällen i kommunen	13
Näringsliv	13
Pendling	15
Besöksnäringen	17
Målpunkter	17
Areella näringar	19
Jordbruk	19
Skogsbruk	20
Yrkesfiske	20
Värdefulla ämnen och material	20
Infrastruktur	21
Kommunikationer	21
Regionala mål och planer	21
Vägar	23
Kollektivtrafik	23
Gång- och cykelvägar	25
Flygplatser	25
Farleder och hamn	25
Teknisk försörjning	27
Avloppsförsörjning	27
Vatten	29
Avfallshantering	29

Energi	31
Miljöplan för Lidköpings kommun	31
Vindbruk	31
Solenergi	31
Fjärrvärme	32
Biogas	32
Energieffektiva byggnader	32
Natur-, kultur- och friluftsliv	33
Naturmiljö	33
Grönstruktur	33
Riksintressen 3 kap MB	35
Skyddad natur 7 kap MB	37
Övriga områden med naturvärden	39
Kulturmiljö	41
Kulturlandskap och kulturarv	41
Staden Lidköping	41
Övriga orter	41
Värdefull kulturmiljö	43
Riksintresse för kulturmiljövård, 3 kap MB	43
Kulturhistoriskt värdefulla miljöer i kommunen	43
Vänern i kulturhistorien	43
Fornlämningar	44
Byggnadsminnen	45
Kyrkliga kulturminnen	45
Värdefulla odlingslandskap	45
Friluftsliv	47
Friluftslivet i kommunen	47
Riksintresse för friluftsliv	47
Närrektionsområden till staden	47
Anläggningar för friluftsliv	47
Hälsa och säkerhet	49
Luft	49
Vatten	49
Klimat	50
Översvämning och höga vattenstånd	51
Ras och skred	55
Radon	57
Farligt gods	57
Buller	57
Miljöfarlig verksamhet	59
Totalförsvar	61
Riksintressen och övriga områden	61

Inledning

Hänsyn i översiktlig planering

I översiktsplanen ska visas hur kommunen tänker sig grunddragen i användandet av mark- och vattenområden i den egna kommunen. Kommunen ska också i översiktsplanen visa vilken *hänsyn* som man avser att ta till riksintressen, andra allmänna intressen, gällande lagstiftning, övergripande nationella och regionala mål etc.

Enligt plan- och bygglagen 3 kap 5 § 4 ska kommunen i översiktsplanen även redovisa vilken *hänsyn* som tas i översiktsplanen till relevanta nationella och regionala mål, planer och program som har betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen.

I detta kapitel redovisas i olika beskrivande avsnitt de anspråk och intressen som har betydelse för planförslaget, och där särskilda hänsyn därför har tagits.

Hållbar utveckling

I plan- och bygglagens (PBL) första paragraf i det inledande kapitlet finns kopplingar till Brundtlandsrapporten som togs fram under FN:s konferens om miljö och utveckling (Riokonferensen) år 1992 och där begreppet *hållbar utveckling* beskrevs för första gången.

Begreppet kan kortfattat definieras som ett samspel mellan tre dimensioner; den ekologiska, den sociala och den ekonomiska. Dessa tre dimensioner ska vägas samman så att vi kan arbeta mot en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov i ett långsiktigt perspektiv.

- Den ekologiska dimensionen anspelar på energianvändning, hushållning av resurser, klimat, ekosystemtjänster och naturvärden.
- Inom den sociala dimensionen ingår frågor så som exempelvis bostadsförsörjning, trygg boendemiljö och mötesplatser.
- Den ekonomiska dimensionen lyfter ofta frågor som rör lokal och regional ekonomi, service, arbetstillfällen och näringsliv.

Allmänna intressen i översiktsplanen

Kommunen ska enligt plan och bygglagens kapitel 2 ta hänsyn till de allmänna intressena i översiktsplanen. Allmänna intressen rör bland annat natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter, kommunikationsleder samt vissa bestämmelser i miljöbalken.

De allmänna intressen som är särskilt värdefulla och av betydelse för hela landet kallas riksintressen. Enligt miljöbalken ska områden som är av riksintresse skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada deras värden eller försvåra möjligheten att utnyttja områdena eller anläggningarna för avsett ändamål.

Nationella mål

Nationella mål av betydelse för översiktsplanen

Miljömål

Sverige har ett system med 16 nationella miljömål som bygger på ett generationsmål samt flera etappmål och miljökvalitetsmål. Det finns även preciseringar av miljökvalitetsmålen. Länsstyrelsen i Västra Götaland har tagit fram regionala miljömål med utgångspunkt från de nationella.

Miljökvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Relevanta miljömål för Lidköpings kommun tas upp och stäms av mot översiktsplanens förslag i del 2 *Konsekvenser*.

Boende och byggande

Regeringens övergripande mål för samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är:

Att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas.

Jämställdhet

Regeringens övergripande mål för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv.

Barn och unga

Regeringens övergripande mål för barnrättspolitiken är att barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande.

Funktionshinder

Regeringens övergripande mål för funktionshinderspolitiken är en samhällsgemenskap med mångfald som grund, att samhället utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning.

Nyanländas etablering

Regeringens övergripande mål för integrationspolitiken är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.

Kommunen i regionen

Tillhörighet

Lidköpings kommun är en del av Västra Götalandsregionen. Regionen har bland annat som uppgift att ansvara för hälso- och sjukvård, att främja tillväxt och hållbar utveckling inom områden som näringsliv, kultur, miljö, infrastruktur, utbildning och turism samt att ansvara för kollektivtrafiken.

Lidköpings kommun ingår i Skaraborgs kommunalförbund som utgörs av 15 kommuner. Förbundet verkar för en positiv regional tillväxt och utveckling och har sitt säte i Skövde ca 5 mil från Lidköping.

Regionala mål av betydelse för översiktsplanen

VG2020- strategin och Vision Västra Götaland

”Västra Götaland 2020 – Strategi för tillväxt och utveckling i Västra Götaland 2014-2020” är regionens utvecklingsplan, och utgör ramarna för det regionala utvecklings- och tillväxtarbetet. Se vidare nästa sida.

Regionalt trafikförsörjningsprogram

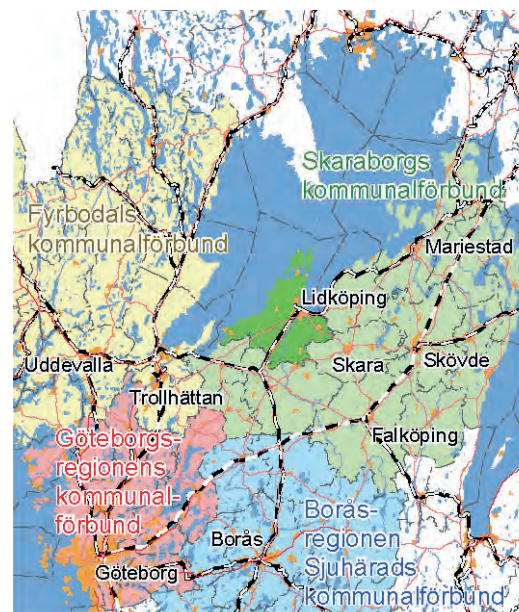
Regionalt trafikförsörjningsprogram för Västra Götaland är antaget 2016 och gäller under programperioden 2017-2020 med långsiktig utblick till 2035. Trafikförsörjningsprogrammet är Västra Götalandsregionens övergripande styrdokument för kollektivtrafikens utveckling. Se vidare under avsnittet *Kommunikationer*.

Målbild tåg 2035

Målbilden utgår från det regionala trafikförsörjningsprogrammet och innebär att tågresandet i Västsverige ska öka från dagens ca 50 000 tågresor till 130 000 tågresor/dag år 2035. Se vidare under avsnittet *Kommunikationer*.

Regionala miljömål

”Regionala miljömål för Västra Götaland” är regionala tilläggs mål till de nationella miljömålen och ska lyfta fram regionala särdrag och områden som kräver ytterligare insatser. Ansvarig för att ta fram och samordna de regionala miljömålen är Länsstyrelsen.

Västra Götalandsregionen är uppdelad i fyra kommunalförbund. Lidköping tillhör Skaraborgs kommunalförbund.

Regional utvecklingsplanering

Vision västra Götaland det goda livet

Västra Götalandsregionens vision *Det goda Livet* är grunden för arbetet att utveckla Västra Götaland som en attraktiv region att bo och verka i. Visionen står för en god hälsa, arbete och utbildning, trygghet, gemenskap och delaktighet i samhällslivet, en god miljö där de förnybara systemen värnas, behoven hos barn och ungdomar beaktas samt för en uthållig tillväxt och ett rikt kulturliv.

VG strategin

”Västra Götaland 2020 – Strategi för tillväxt och utveckling i Västra Götaland 2014-2020” är regionens utvecklingsplan, och utgör ramar för det regionala utvecklings- och tillväxtarbetet. Västra Götalandsregionen har arbetat fram styrdokumentet som har till syfte att stärka Västra Götaland som en attraktiv, ansvarsfull och internationellt konkurrenskraftig kunskapsregion.

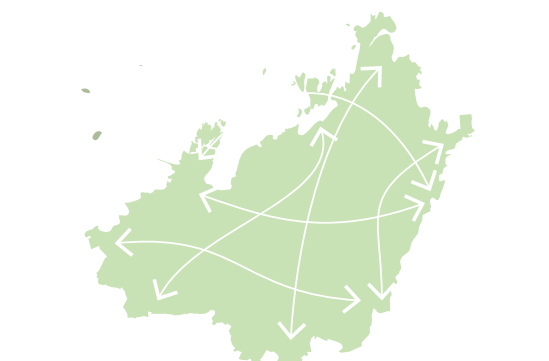
Strukturbild Skarborg-nätverksstaden

Skarborgs kommunalförbund har tagit fram en strukturbild för fysisk planering. Syftet med arbetet har varit att:

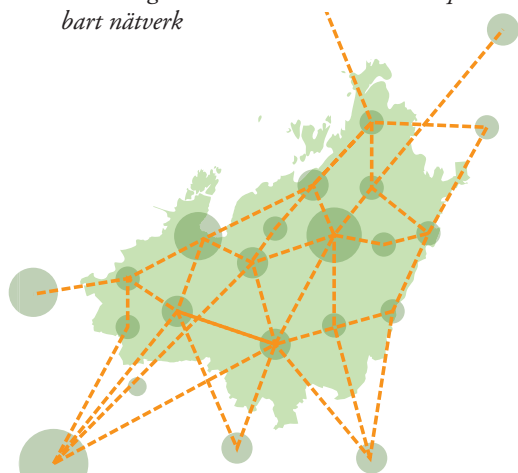
- Tydliggöra utvecklingsförutsättningar och skapa en samlad målbild.
- Vara ett samordnat planeringsunderlag för politiska beslut.
- Etablera en varaktig arena för samarbete kring planering.
- Identifiera konkreta nyckelprojekt för positiv utveckling.
- Stärka Skarborgs förutsättningar i Västra Götaland och Sverige.

Strukturbild Skarborg undersöker potentialen i att se regionen som ”Skarborgsstaden” med 260 000 invånare, en stadsregion där det är nära mellan tätorter och där orter och landsbygd ingår i ett gemensamt sammanhang. Skarborgsstaden är en annan sorts stad än t ex Göteborg, och utgör därmed en kompletterande förutsättning för regional utveckling.

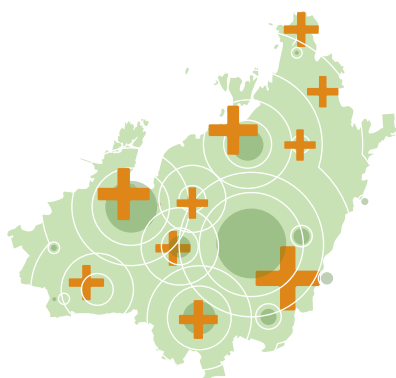
Styrelsen för Skarborgs kommunalförbund beslutade i februari 2016 att ta emot rapporten Strukturbild Skarborg samt att upprätta ansökan för att finansiera ett fortsatt arbete med fokusering på utvalda strategier och nyckelprocesser.

Skarborg samverkar i ett robust och anpassningsbart nätverk

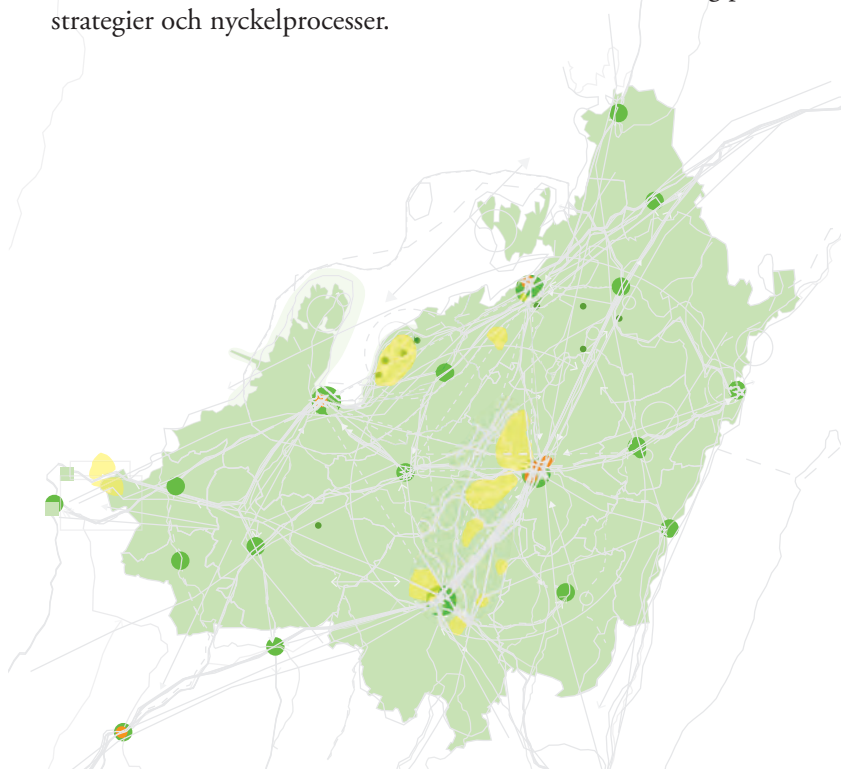
Skarborg hamnar mitt i sitt omland

Alla Skarborgs resurser bidrar till utveckling

Ovan: Om strukturbilden genomförs samverkar Skarborg i ett robust och anpassningsbart nätverk. Skarborg hamnar mitt i sitt omland och alla Skarborgs resurser bidrar till utveckling.

Till höger: Strukturbild Skarborg- en nätverksstad med 260 000 invånare.

Landskap och topografi

Landskapets betydelse

Landskapet är en viktig naturgeografisk förutsättning för en bygds kulturella och ekonomiska utveckling. Kulturlandskapet har formats genom att människor använt det. Spår och lämningar visar hur man levt och fortfarande lever av landskapet för sin utkomst. I vår tid har landskapet också fått betydelse för människors rekreation och välbefinnande.

Beskrivningen av landskapet nedan utgår till viss del från den karaktärisering och indelning i olika landskapsgeografiska områden som redovisas i kommunens vindbruksplan. Staden med dess omgivningar utgör en egen landskapstyp som inte fanns med i vindbruksplanen.

Landskapskaraktär i kommunen

Kustlandskapet

Utanför Vänerstranden i väster finns en skärgård med många öar och skär. I sydväst ligger Dättern som är en grund vik av Vänern. I norr sticker Hindens rev och Parkudden ut i Vänerns vatten. Landområdet hyser värdefulla strandbeten och fornlämningsområden.

Slättlandskap

Ett flackt och öppet slättlandskap dominerar i kommunens södra och sydöstra delar. I området som är en del av den bördiga Västgötslätten, bedrivs bl a storskaligt jordbruk.

De största höjdskillnaderna ger åarna Lidan och Flidan med biflöden som meandrar i sedimenten. Vägarna i området är ofta raka. Kyrkor och kyrkbyar är landmärken i det för övrigt öppna landskapet.

Södra mosaiklandskapet

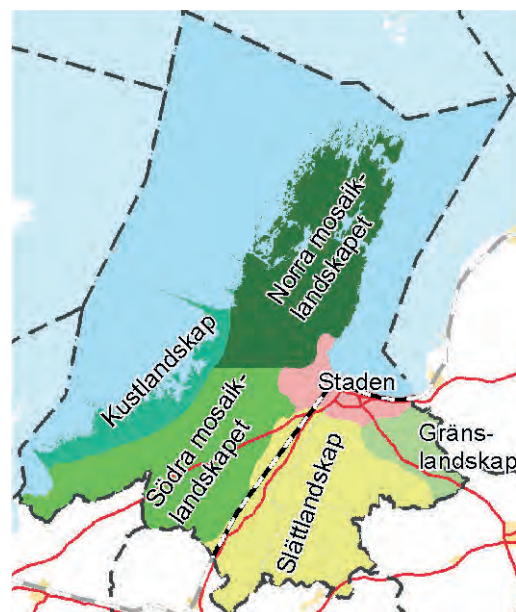
Området sträcker sig från den västra Vänerstranden till förkastningslinjen mellan Lidköping och Järpås. I norr avslutas området vid foten av Råda ås. Jordbrukslandskapet är uppbrutet av något högre belägna skogspartier. Vägar och bebyggelse ligger ofta i gränslandet mellan de hållmarksdominerade skogarna och de mindre jordbruksmarkerna. Landskapet är tydligt orienterat i en nordost-sydvästlig riktning.

Norra mosaiklandskapet

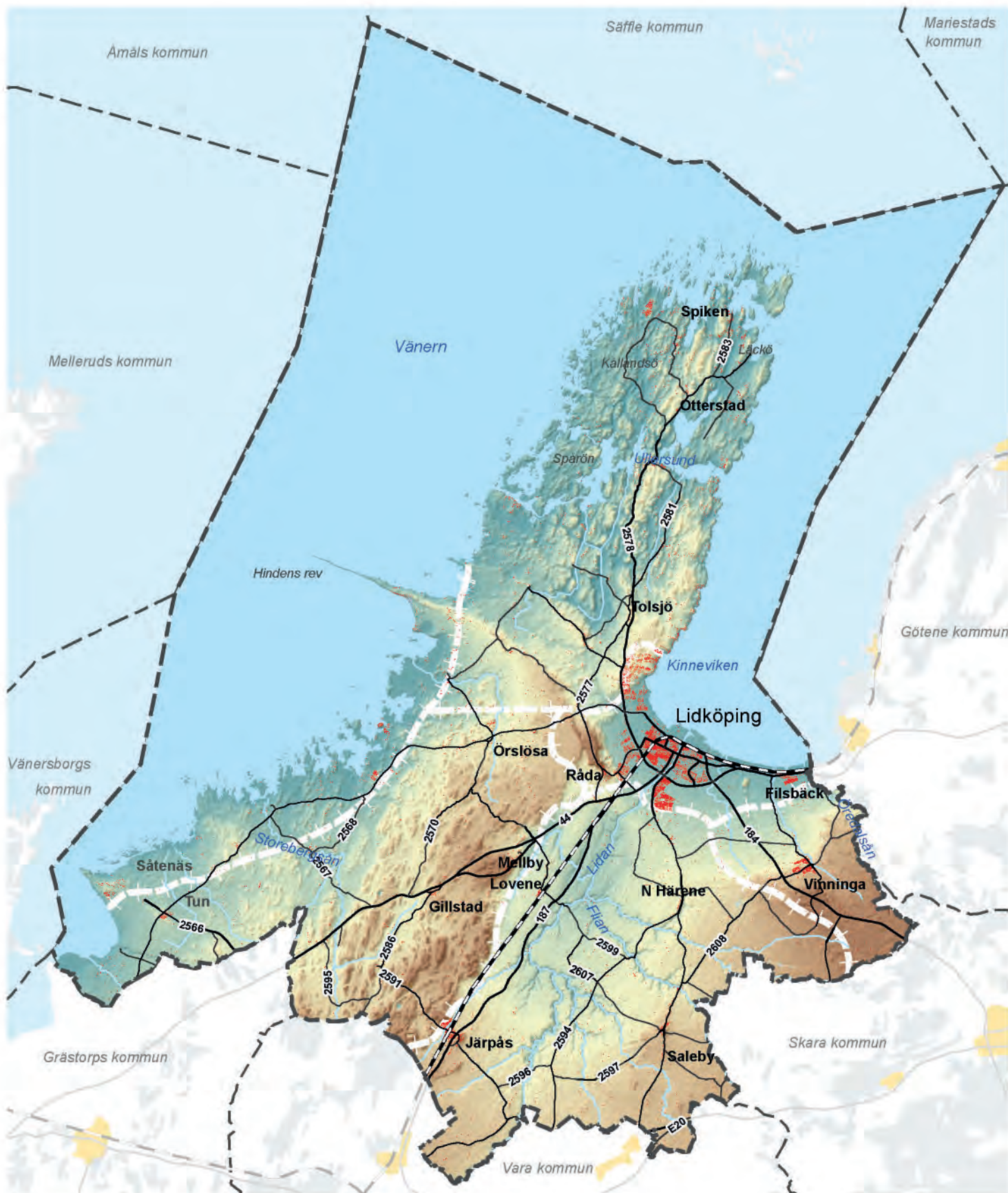
Mosaiklandskapet dominerar också på Kålland och Kållandsö. Genom området löper tre markerade dalgångar parallellt med förkastningslinjen. Här vittnar fornlämningar, och andra lämningar om att landskapet varit bebott och brukat sedan länge. Vatten omger hela området. Vägarna slingrar sig fram i det småkuperade landskapet, som också innehåller ektominerande betesmarker. I söder skapar Rådaåsens randdelta en tydlig höjd genom landskapet som fortsätter ut mot Hindens rev. Höjderna varierar från 60 m ö h till 100 m ö h.

Gränslandskapet

Landskapet mellan slätten och kommungränsen i öster är också det ett jordbrukslandskap med inslag av klart avgränsade skogspartier. I öster finns Öredalsåns dalgång som hyser stora naturvärden. I norr avslutas området med Östra Sannorna som består av skogbevuxna sanddyner. Området är fornlämningsrikt i gränsen till helåkersbygden.

Indelning i olika landskapsgeografiska områden

Förklaring

 Höjd från +47 m vid Vänern till +102 m

 Bostadshus

 Landskapstypsgräns

Topografi

0 8 km

Skala 1:250 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

Boende

Befolkning och boende

Folkmängd och åldersstruktur

Lidköpings kommun hade 39 506 invånare i december 2017 varav cirka 70 procent bor i staden Lidköping. Kommunens näst största ort är Vinninga följt av Järpås och Filsbäck. Befolkningsökningen räknat på treårsbasis (2012-2015) ligger på 2,0 % i kommunen.

Av Lidköping kommuns befolkning är cirka 22 procent äldre än 65 år och andelen över 80 år är cirka sex procent. Medelåldern i kommunen är 43 år vilket är högre än riksgenomsnittet som idag är 41 år. Den höga medelåldern beror främst på att en stor befolkningsandel finns i åldersspannet 45-65 år.

Enligt prognoser gjorda 2015 kommer andelen äldre över 65 år att ha ökat och andelen yngre 19-24 år ha minskat till år 2030 jämfört med förhållandena som rådde år 2015. Enligt prognosen kommer det att bo 43 731 personer i kommunen år 2030, medan kommunens målsättning är att planeringen ska utgå från 45 000 invånare år 2030. Det innebär att den genomsnittliga befolkningsökningen bör vara 350-400 personer per år.

Åldersfördelning 2016

Åldersfördelning 2030

Nuvarande och prognostiserad åldersfördelning enligt bostadsförsörjningsprogrammet

Bostäder/bostadsförsörjning

Bostadsbeståndet

I Lidköpings kommun finns omkring 18 000 lägenheter. Ca 54 procent av beståndet finns i enbostadshus och resterande 46 procent i flerbostadshus. Jämfört med Sverige som helhet och Västra Götalands län har Lidköping en betydligt större andel lägenheter i enbostadshus. För Sverige och länet är denna siffra 44-45 procent.

I kommunen är cirka 30 procent av lägenheterna i flerbostadshus byggda mellan åren 1940-1960.

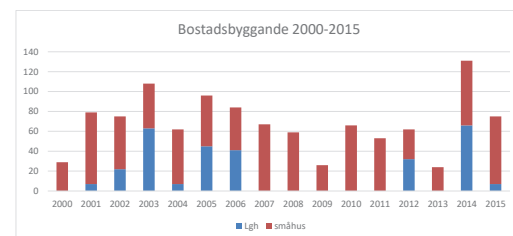
Bostadsförsörjningsprogram

Kommunen har antagit ett bostadsförsörjningsprogram för åren 2016-2019. I programmet görs bland annat en analys av det framtida bostadsbehovet utifrån det uppsatta målet om 45 000 invånare till år 2030.

I programmet redogörs för efterfrågan på bostäder i kommunen. Det råder viss efterfrågan på nya bostäder eftersom tendensen är att kötiden till en hyresbostad ökar. I programmet konstateras att bristen framför allt gäller hyreslägenheter i flerbostadshus. Efterfrågan på nya och befintliga bostadsrätter och enbostadshus är relativt balanserad och prisnivån är rimlig.

Bostäder till särskilda grupper

- **Äldre:** Enligt prognoser och målsättningar om befolkningsökning i kommunen kommer antalet äldre över 80 år att ha ökat med minst 1500 från år 2015, vilket ställer stora krav på bostädernas anpassning till äldres olika behov.
- **Särskilt boende:** omfattar äldreboenden, demensboenden och boende i servicelägenheter. De är avsedda för personer med

Bostadsbyggande i Lidköpings kommun år 2000-2015. Huvuddelen av de bostäder som byggts sedan år 2000 är småhus. Under åren 2007-2011 och 2013 byggdes enbart småhus. I genomsnitt har det uppförts cirka 75 lägenheter per år.

Förklaring

 Tätort/koncentrerad bebyggelse

Översikt

0 8 km

Skala 1:250 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

behov av omfattande vård och omsorgsinsatser. I kommunen finns omkring 425 särskilda boenden, och bedömningen är att det inom femårsperioden behövs ytterligare 30-40 platser.

- *Trygghetsboende:* innebär att det finns tillgång till gemensamma utrymmen, viss service och personal i huset där man bor i sin egen lägenhet. Det finns drygt 100 lägenheter i trygghetsboende och efterfrågan är relativt stor på fler liknande bostäder.
- *Personer med funktionsnedsättning:* LSS, lagen om särskilt stöd för personer med fysiska eller psykiska funktionshinder medför att ca 20-30 nya bostäder behöver tillkomma för personer med funktionsnedsättning.
- *Flyktingboende:* behovet beräknas till 25-30 lägenheter per år med en ökning till 50-60 lägenheter per år.
- *Studentboende:* Inga särskilda studentlägenheter planeras. Studenter hänvisas till den ordinarie hyresmarknaden. Gamla skattehuset har studentlägenheter

Bostadsförsörjningsprogrammet

Socioekonomiska förutsättningar

Utbildningsnivå

Drygt hälften (53 procent) av befolkningen i kommunen hade gymnasial utbildning i slutet av år 2015. Det är en större andel än regionen och riket som helhet där andelen är 46 procent. Vad beträffar den eftergymnasiala utbildningen är förhållandena motsatta, det vill säga 34 procent i Lidköpings kommun jämfört med 40 procent i regionen och i riket som helhet.

Arbetslöshet

Antalet arbetssökande var 5 procent i mars 2016, vilket visade på en minskning sedan mätningen i mars 2015. Siffrorna ligger på ungefär samma nivå som för regionen och för riket totalt. Andelen unga arbetsökande minskade något mer i kommunen mellan 2015 och 2016 än i regionen och i riket som helhet.

Medelinkomst

Medelinkomsten för män och kvinnor var enligt statistik från SCB 2014 något högre i Lidköpings kommun än för regionen i övrigt men något lägre än för riket som helhet. Skillnaden är större för kvinnors inkomster än för männens.

Säkert och tryggt

Lidköpings kommun har sedan lång tid arbetet aktivt med trygghetsfrågorna, och blev 1989 först i världen att utses av WHO till en säker och trygg kommun. För en sådan utnämning krävs ett aktivt förebyggande arbete med att undvika skador orsakade av olyckor, våld och självmord.

Brottsstatistiken visar att antalet anmälda brott ligger lägre för Lidköpings kommun än för riket som helhet för alla typer av brott. Bränder och andra olyckor där räddningstjänsten larmas är färre än för riket.

Kommunen arbetar kontinuerligt med det skadeförebyggande arbetet genom bl a insatser som förebygger utanförskap.

Framsidan till handlingsplan för landsbygdsutveckling 2013-2018

Framsidan till det tematiska tillägget gällande landsbygdsutveckling i strandnära läge. Det tematiska tillägget antogs år 2015.

Boende på landsbygden

Handlingsplan för landsbygdsutveckling

Enligt kommunens vision ska Lidköping vara en välkomnande och hållbar kommun, vilket medför att det inte bara är i staden som en utveckling ska ske. Även på landsbygden ska det vara möjligt att leva och bo på ett sätt som är hållbart och med ömsesidig nytta mellan staden och landsbygden.

Kommunen har tagit fram en "Handlingsplan för landsbygdsutveckling 2013-2018". Programmet utgör ett viktigt planeringsunderlag för det långsiktiga arbetet med landsbygdens utveckling. Siffrorna i landsbygdsprogrammet rörande befolkning och arbetsmarknad är från år 2009 och har uppdaterats med mer aktuell statistik.

År 2015 bodde ca 12 200 personer på landsbygden utanför staden. Av dessa bodde ca 30 % i de mindre orterna och byarna och resterande utanför dessa. En fjärdedel av de som bor på landsbygden är i åldrarna 0-19 år och ca hälften är vuxna i åldrarna 30-65 år.

Av de boende på landsbygden är ca 6000 personer förvärvsarbetande. Antal arbetstillfällen är ca 3000. Antalet arbetstillfällen inom sektorn jordbruk, skogsbruk och fiske var 590 i hela kommunen år 2014. De flesta av dessa finns på landsbygden.

Befolkningsökningen mellan 2011 och 2015 har till övervägande delen skett i staden Lidköping. Övriga orter har under denna tid minskat sin befolkning, medan boende på den rena landsbygden ökat något.

För att landsbygden ska kunna utvecklas på ett positivt sätt behöver basservice som förskola, skola och äldreomsorg finnas. Att infrastruktur som vägnät, vatten och avloppsförsörjning, elnät, kollektivtrafik och bredband fungerar är också viktigt liksom att det finns ett varierat bostadsutbud med olika upplåtelseformer. Det har bland annat betydelse för att locka personer i familjebildande åldrar och för att möjliggöra för äldre att kunna bo kvar när behovet av andra typer av boende blir aktuellt.

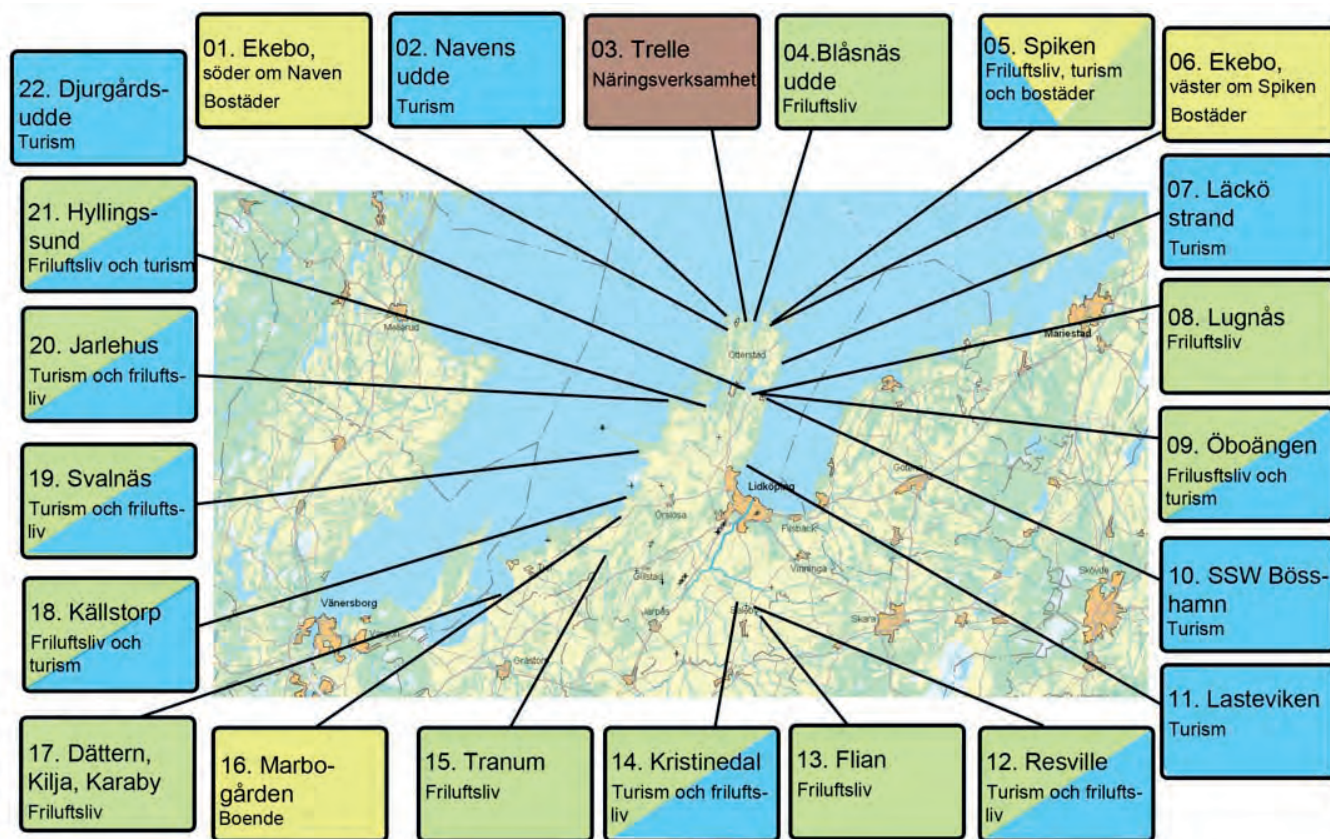
I handlingsprogrammet nämns att kommunen med den långa Vänerkusten har möjlighet att peka ut LIS-områden för att öka möjligheter till boende och företagande samt att utveckla besöksnäringen i strandnära områden.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge, LIS

Under 2015 antog Lidköpings kommun det tematiska tillägget "Landsbygdsutveckling i strandnära läge". I LIS-planen pekas 22 områden ut som lämpliga för landsbygdsutveckling. De flesta av de utpekade områdena syftar till att stärka friluftslivet och turismen.

De utpekade LIS-områdena redovisas under del 1 *Strategi och användning* i översiktsplanen.

I översiktsplanen föreslås fyra nya LIS-områden – Läckö 1:7, Kedum, Ulleredsbro och ett område runt Flan mellan Lovene bro och Skofteby. Utökningar av två områden som pekats ut i LIS-planen föreslås också. Det är område nr 05 Spiken, där en mindre utökning av området mot väster föreslås, och område nr 07, Läckö strand som kan utökas åt söder. Områdena inriktas mot turism och friluftsliv. Området Spiken är också inriktat mot bostäder.

Service

Lidköping

Staden är centrum i kommunen. Här finns ett stort utbud av både kommersiell och offentlig service.

I staden eller i stadens närhet finns tio grundskolor från förskoleklass till årskurs sex, och tre med årskurserna sju till nio.

Grundskolans lokaler i centrala Lidköping är välfyllda. Beräkningar visar att antalet elever i grundskolan förväntas öka med 300 elever inom tre år. Vid planering av nya områden för bostäder ska hänsyn tas till behovet av skolor och förskolor. Två nya F-6 skolor har nyligen byggts, Sjölundaskolan och Majäkerskolan. Förskolan vid Lidåker har byggts till och en ny förskola uppförs vid Stenportskolan. Arbete med en ny eller tillbyggnad av en befintlig 7-9 skola pågår.

De la Gardiegymnasiet är centralt beläget i Lidköping och är kommunens enda gymnasium och ett av regionens största sett till antalet elever.

Yrkehögskoleutbildningar och högskoleutbildningar finns på Campus Lidköping i centrala Lidköping.

Service på landsbygden

Förskolor finns i orterna Vinninga, Saleby, Norra Härene, Filsbäck, Järpås, Otterstad, Örlösa och Tun.

Grundskolor från förskoleklass till årskurs 6 finns i Vinninga, Saleby, Järpås, Otterstad, Örlösa och Tun. Ökad efterfrågan på förskoleplatser framförallt i Vinninga och Örlösa kan märkas.

Livsmedelsaffärer finns (2017) i Järpås, Spiken, Vinninga och Tun.

Utsnitt från det tematiska tillägget som visar var LIS-områdena är belägna. Motivet till LIS-området framgår av färgen på rutan enligt nedan:

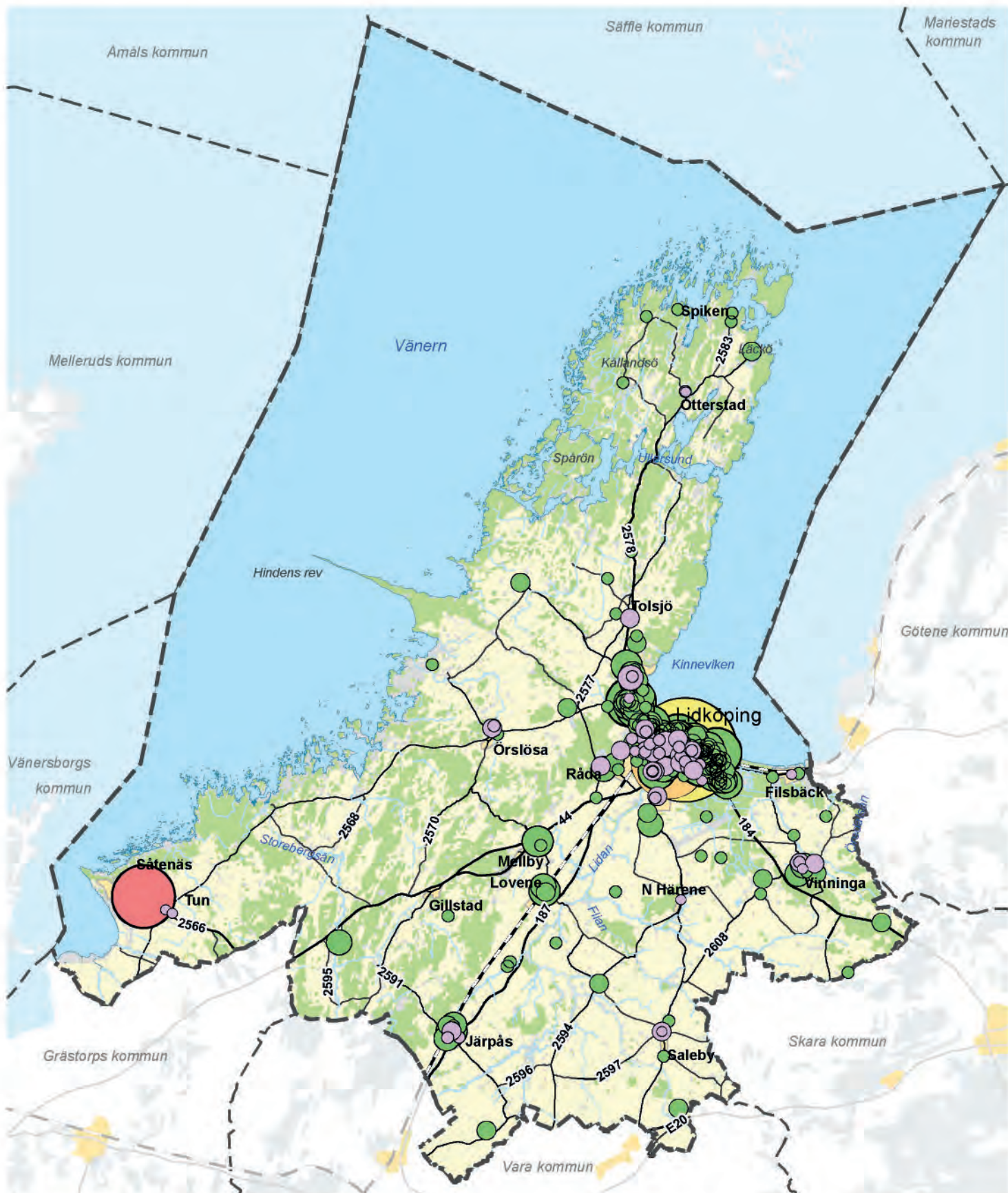
Gul: Inriktning mot bostäder

Blå: Inriktning mot turism

Brun: Inriktning mot näringsverksamhet

Grön: Inriktning mot friluftsliv

Se vidare i del 1 under Strategi och användning avsnittet Nya LIS-områden och i del 2 Konsekvenser

Förklaring

- Lidköpings kommun
> 4000 anställda
- Skaraborgs sjukhus i Lidköping,
> 700 anställda
- Skaraborgs flygflottilj i Sätenäs,
> 700 anställda
- Verksamheter med fler än 5 anställda.
Upp till 10 / 20 / 50 / 100 / 400 anställda

Offentlig verksamhet med
upp till 10/20/50/ > 50 anställda

Tätort

Skog /
Åker

Sjöar och vattendrag /
Övrig öppen mark

Järnväg

Allmän väg

Näringsliv och sysselsättning

0 8 km

Skala 1:250 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

Näringar

Näringsliv och sysselsättning

Näringslivets utveckling i kommunen

Lidköpingsbygden är en utpräglad jordbruksbygd. Stadens invånare hade ursprungligen sin näring inom handel, hantverk och sjöfart. Industrialismens stora genombrott inträffade år 1900 då verkstads-, livsmedels- och keramisk industri kom att bli de stora näringsgrenarna med många anställda. Efter kriget tillkom även plastindustri. Idag förvärvsarbetar omkring 30% av invånarna i Lidköping inom tillverkningsindustrin.

De senaste åren har servicenäringarna, handel och tjänsteföretag blivit en allt viktigare del i Lidköpings näringsliv. Behovet av upplevelser och rekreation ökar och Lidköping har naturliga förutsättningar för en utveckling av besöksnäringen då kommunen har en lång och lättillgänglig kuststräcka med skärgård samt unika natur- och kulturområden på Kållandsö.

Arbetsstillfällena i kommunen

Av totalt cirka 17 700 arbetsstillfällen år 2014 fanns ca 11 100 inom den privata sektorn och resterande 6 600 inom offentlig förvaltning och service. Den största arbetsgivaren i kommunen är Lidköping kommun med omkring 4000 anställda. Skaraborgs sjukhus är den näst största verksamheten inom sektorn vård och omsorg och har omkring 700 anställda. Skaraborgs flygflottilj är en stor arbetsgivare har drygt 800 personer anställda. Förbundet har också verksamhet utanför kommungränsen i bland annat Linköping och Bromma/Arlanda.

Näringsliv

Näringslivet i kommunen består främst av små företag med mindre än 250 anställda. 99 procent av samtliga företag i Lidköping har mindre än 100 anställda. Flest företag finns inom sektorn handel med varor och tjänster, byggsektorn samt tillverkningsindustrin. Sett till antalet sysselsatta per arbetsplats är det tillverkningsindustrin som dominerar. Inom tillverkning är det mekanisk, livsmedels- och plastindustri som är de tre största branscherna. Se tabell nedan med procentantal sysselsatta efter näring mätt efter antal företag och andel sysselsatta.

Näringsliv (Procent)	Lidköping		Västra Götaland	
	Antal	Sysselsatta	Antal	Sysselsatta
Areella	22	3	18	1
Tillverkning, utvinning	8	18	6	15
Bygg	8	8	8	7
Handel, hotell, restaurang	17	14	15	19
Transport, lager	3	4	3	5
Tjänster (kommunikation, finans, försäkring, fastighet)	29	16	27	19
Offentliga arbetsgivare	11	35	23	32
Okänd	2	2	0	2
Totalt	100	100	100	100

Det finns ca 4000 företag registrerade i kommunen när bostadsrättsföreningar, stiftelser och ekonomiska föreningar räknats bort.

Informationen är hämtad från Strukturbild Skaraborg och överlagrad på en karta som visar regionens kommunalförbund. I strukturbildens karta redovisas pendlingen mellan olika kommuner symboliskt med linjer dragna mellan de olika kommunernas respektive huvudort.

Förklaring

- Skaraborgs kommunalförbund
- Fyrbodals kommunalförbund
- Göteborgsregionens kommunalförbund
- Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund

- Pendling inom det egna kommunalförbundet
- Pendling mellan kommuner utanför det egna kommunalförbundet
- Kommungräns
- Allmän väg
- Järnväg

Pendling

0 25 km

Skala 1:800 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

Näringslivsarbetet i kommunen drivs av Tillväxt Lidköping, Lidköpings näringslivsbolag. Bolaget är samägt av Lidköping kommun och näringslivet. Bolaget arbetar med att skapa goda förutsättningar för att näringslivet ska kunna utvecklas och växa, samt för att stimulera tillväxt och underlätta för nya etableringar i kommunen.

Handelsstrategi

Detaljhandeln är koncentrerad till Lidköping centrum och områdena Framnäs och Änghagen. Nyetableringar sker framförallt i och runt området Änghagen. Handeln är en av de viktigaste branscherna när det gäller nyetableringar.

En handelsstrategi för Lidköpings stad är framtagna och beslutade av kommunfullmäktige som riktlinje för handeldns utveckling. Enligt denna ska befintlig detaljhandel förstärkas med en mix av dagligvaror och sällanköpsvaror i området väster om centrum. I centrumkärnan ska befintlig handel som detalj-, torghandel, annan service, hotell och restaurang utvecklas och förtätas. Här ska nischad och unik handel få plats. I östra Lidköping ska övrig handel som sällanköpshandel med byggvaruhus etc ges plats.

Lidköpings hamn

Vänernsjöfarten har under århundraden varit viktig för utvecklingen av det regionala näringslivet. Vänerns förbindelse med Nordsjön har öppnat vägen för ekonomiskt och praktiskt gångbara transporter av gods över hela världen. Vänerhamnarna är samlade under ett gemensamt bolag Vänerhamn AB, som till övervägande delen ägs av de kommuner där de fem största hamnanläggningarna ligger. Förutom Lidköpings hamn finns anläggningar i Karlstad, Kristinehamn, Otterbäcken och Vänersborg. Hamnarna har olika inriktning på hanteringen av gods.

Hamnen i Lidköping är av riksintresse för kommunikation enligt 3 kap 8 § Miljöbalken. Hamnen ingår i ett transportsystem där Göta älv och bland annat slussarna vid Trollhättan också är nödvändiga för att hela systemet ska fungera.

Lidköpings hamn har inriktning mot jordbruksprodukter och fasta bränslen. Godsmängden i Lidköping hamn har sedan 2012 ökat med tre procent. Vanligaste produkterna som hanteras i hamnen är jordbruksprodukter och fasta bränslen. Frågor som är viktiga för vänersjöfartens framtid är eventuella nya slussar i Göta Älv och broförbindelser över Göta älv.

Verksamhetsområden

Huvuddelen av befintliga verksamhetsområden och tillgänglig mark för kommande etablering och expansion av industri, handel och andra verksamheter finns i nära anslutning till staden Lidköping. I Lidköping stad finns verksamheter lokaliserade i hamnområdet. I de västra respektive östra delarna av staden finns verksamhetsområdena Stubbehagen och Kartåsen.

Pendling

År 2014 pendlade ca 5 200 personer ut från Lidköpings kommun till arbetsplatser utanför kommunen. Arbets- och studiependling var mest omfattande till Skövde.

4 150 personer pendlade samtidigt in till kommunen från omgivande kommuner i regionen och från övriga landet. Kommunens netto-pendling var således ca -1000 personer.

Utdrag från markanvändningskartan för staden Lidköping. Handeldn är koncentrerad till centrum (gul markering i kartan), Framnäs (rödmarkering väster om centrum) och Änghagen (röd markering öster om centrum).

Förklaring

- Besöksmål, sevärdhet
- / ● Gästhamn / Kommunal badplats
- ▲ / ▲ Camping / Vandrarhem
- Golfbana/ Motorbana/ Skjutbana

- Vänerslingan
- / — Turistväg / Väg med högt kulturhistoriskt värde (ÖP 2003)
- ● — Järnväg, station
- Allmän väg

Besöksnäring

0 8 km

Skala 1:250 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

Besöksnäringen

Besöksnäringen är en viktig näring för Lidköpings kommun och det finns potential för utveckling. Näringen har sin bas i den rika natur- och kulturmiljön och de goda möjligheterna till rörligt friluftsliv.

Målpunkter

Besöksmålen i kommunen är främst kopplade till natur- och kulturvärden. De mest besökta ligger på Kållandsö, där Läckö Slott med Naturum Vänerskärsgården - Victoriahuset är den största attraktionen. I närheten av Läckö ligger också Spikens fiskeläge med fiskehamn.

Lidköping stad är också en viktig målpunkt för besöksnäringen. I staden finns butiker, matsällen, museum och olika typer av boendeanläggningar. Mål för besökare är t ex Villa Giacomina-parken, Rörstrands museum och Vänermuseum. Möjligheter till bad ges i Kinnevik, Framnäs och Sandbäcken samt vid Villabadet. Kommunala badplatser finns också vid Filsbäck, Läckö, Hindens rev (Svalnäs) samt vid Tådene – Arken. I Järpås finns också badmöjligheter i den anlagda badsjön i ortens södra del.

Att ytterligare ta till vara på den potential för besöksnäringen som Väner utgör kan vara ett sätt att stärka näringen. Exempelvis kan fler angränsningsplatser för turbotar tillskapas på de ställen där besöksmålen finns. Fler gästhamnar och platser där båtar kan hyras behövs, särskilt på Kållandsö och i det område som omfattas av Vänerslingan.

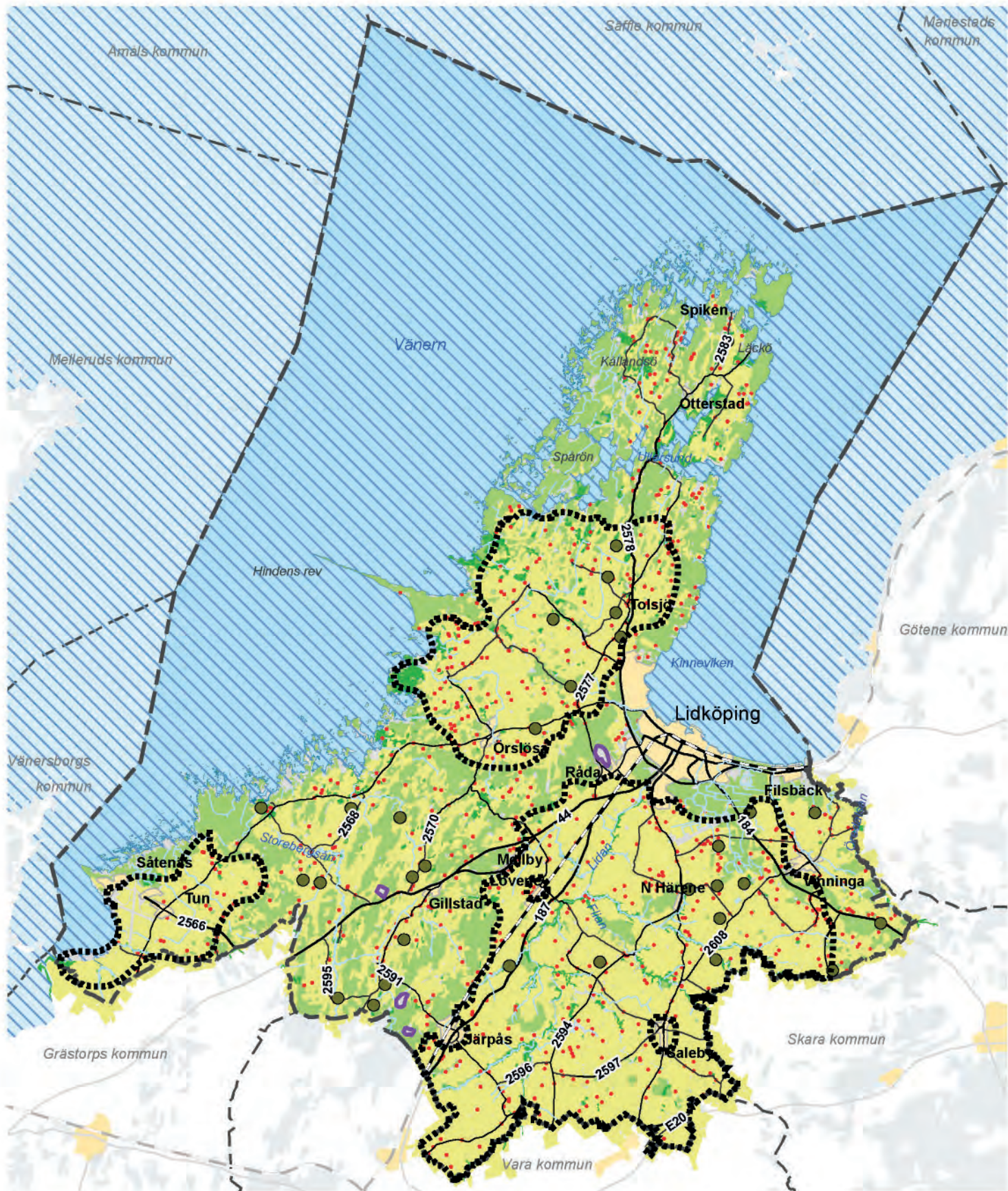
Skyltning av bilvägar, cykelvägar, vandringsleder och informationsskyltar vid besöksmålen är viktiga för att synliggöra och öka tillgängligheten till dessa.

Vänerslingan är en brunskyltad väg som enligt marknadsföringsmaterialet bjuder på naturnära upplevelser på landsbygden längs Väners sydvästra strand. Skyltar vägleder bilister mot Läckö slott från Lidköping.

Det finns ett par utpekade cykelleder som till övervägande del går på vägar där också biltrafik tillåts. De är Västgötaleden som följer Vänerslingan, Kållandsöleden och Historiska Kålland samt cykelleden till Hindens rev. Se karta Friluftsliv under avsnittet *Friluftsliv*.

Campingplatser och vandrarhem finns på Kållandsö, i Lidköping och i Filsbäck. Befintliga anläggningar kan utvecklas och platser för nya anläggningar kan sökas.

Ställplatser är anvisade platser för husbilar. Idag finns ställplatser vid campingen i Filsbäck, två i anslutning till Mellby - Lovene, en i Tunen vid golfbanan i Filsbäck och en i östra hamnen i Lidköping. Planer finns att tillskapa fler ställplatser och att dessa ska kunna knytas ihop till ett nätverk. Det ska finnas toaletter, turistinformation, möjlighet till tömning av husbilarnas toaletter och campingmöjlighet på ställplatserna. Nyttigheterna på ställplatserna kan också komma att användas av andra besökare som vandrare, cyklister och bilister.

Förklaring

- Åkermark /Produktivt kärnområde enligt LRF
- Betesmark
- Större djuranläggning (Mer än 100 djurenheter)
- Skog
- Riksställe yrkesfiske, MB 3 kap

- Berg eller grustäkt
- Registrerat företag utanför tätort inom jordbruk, skog eller fiske
- Tätort
- Sjöar och vattendrag / Övrig öppen mark
- Järnväg
- Allmän väg

Areella näringar

0 8 km

Skala 1:250 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

Areella näringar

Jordbruk

Enligt 3 kap 4 § Miljöbalken är jord- och skogsbruk av nationell betydelse. I lagtexten anges att brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.

Lagens innebörd ska tolkas så att kommunerna behöver motivera särskilt att marken behövs för att tillgodose viktiga samhällsintressen om brukningsvärd jordbruksmark ska kunna tas i anspråk för t ex bebyggelse eller andra ändamål.

Lidköpings slättbygd innehåller några av Sveriges mest bördiga jordbruksmarker och lämpar sig väl för odling. Enligt jordbruksverket fanns det år 2013 cirka 520 jordbruksföretag i kommunen, och de som arbetar inom sektorn jordbruket, skogsbruk, fiske är ca 590 personer enligt aktuell statistik. De flesta jordbruksföretag är enmansföretag.

I kommunen fanns år 2015 cirka 37 915 ha åkermark och 1 697 ha betesmark. Den bördigaste jordbruksmarken finns i kommunens sydöstra del från staden Lidköpings utkanter mot söder till gränsen till Vara kommun. Området är relativt sammanhängande men bryts av vattendrag och ett finskaligt vägnät. Också i kommunens sydvästra del runt Tun finns ett slättnråde med värdefull jordbruksmark. De största sammanhängande åkerarealerna återfinns inom dessa två områden. Det bedrivs aktivt jord- och skogsbruk också inom områden av mer småskalig karaktär utanför de stora slättnrådena. Stora jordbruksföretag finns t ex på Kållands ö och inom mosaiklandskapet i väster, vilket framgår ur kartbilden på motstående sida.

I kommunen odlas främst spannmål, oljeväxter, slättervall och potatis. Betesmarken återfinns huvudsakligen i kustområdena och runt de större vattendragen.

Antalet jordbruksföretag med djurhållning har minskat kraftigt i kommunen sedan 2003 då den förra översiktsplanen togs fram. En klar tendens är dock att samtidigt som antalet företag minskar, blir de återstående företagen allt större, det vill säga det finns betydligt fler djur per företag än tidigare. Detta gäller t ex företag som har höns, slaktsvin och får, medan såväl antalet företag med mjölkproduktion som totala antalet mjölkkor minskat mellan 2003 och 2016.

I kommunen finns förädlingsindustri och andra verksamheter som har jord- och skogsbruket som bas. Förutom Lidköpings hamn som har hantering av jordbruksprodukter som huvudinriktning, finns t ex kvarnindustri, spritfabrik, gödselterminal och biogasanläggning. Dessa anläggningar med tillhörande infrastruktur är av betydelse för näringen såväl i kommunen som i de angränsande jordbrukskommunerna.

Skogsbruk

I kommunen finns cirka 16 000 hektar skog enligt statistik från Skogsstyrelsen. De största sammanhängande skogsområdena återfinns i kommunens västra del, norr om Såtenäs och längs Vänerns kust mot Hindens rev, Spårön och Kållandsö. Tätortsnära skogsområden ramar in Lidköpings stad. Mindre skogspartier bryter upp det i övrigt öppna slättlandskapet. Odling av energiskog förekommer endast i mycket liten skala.

Yrkesfiske

Vänern som har en yta av 5 650 km² är Sveriges största sjö och Europas tredje största. Här finns 22 000 natursköna öar, holmar och skär. Vänern är artrik och här finns hela 35 olika fiskarter vilket ger underlag för ett omfattande yrkes- och sportfiske. Under 2012 fanns 34 yrkesfiskare i fiskeområdet Vänerskärsgården med Kinnekulle, det vill säga i Lidköpings, Götene och Mariestads kommuner. Troligen är det inte fler än cirka 20 av dessa som är aktiva yrkesfiskare. Förädling och försäljning av fisk utgör en viktig del av inkomsten.

Riksintresse yrkesfiske

Vänern utgör i sin helhet riksintresse för yrkesfisket. Enligt bestämmelser i 3 kap MB ska ett sådant område skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra yrkesfiskets bedrivande. Motiv till ett utpekande av riksintresse för yrkesfisket är just skydd av reproduktions-, uppväxt- och fångstområden som har avgörande betydelse för fiskerinäringen och gäller främst kommersiellt viktiga arter av fisk eller skaldjur.

Värdefulla ämnen och material

Mark- och vattenområden som innehåller värdefulla ämnen eller material ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra utvinningen av dessa.

Inom kommunen finns fyra täkter med tillstånd. Tre av dessa är öppna bergtäkter och en är en stor grustäkt, se nedan Råda ås.

Enligt länsstyrelsens Grusinventering i Skaraborgs län innehåller kommunen totalt 60 miljoner fm³ (fastkubikmeter) sand och grus. Av dessa är omkring 2,2 miljoner fm³ exploaterbart. Merparten finns i Råda ås.

Råda ås

Råda ås är av SGU utpekad som riksintresse för värdefulla ämnen och material. Sanden i Rådasanden är unik och återfinns inte i någon annan täkt i Sverige. Sanden uppfyller till exempel extrema krav på renhet, torrhet, kornform, sintringstemperatur och expansion vid upphettning. Sammantaget gör dessa egenskaper att sanden är ett bra alternativ när det gäller att motverka sprickgrader i samband med gjutning. Specialsanden är också bra som filtersand vid vattenrening.

Sand och grus är ändliga material och stor återhållsamhet måste därför iakttas mot utvinning och användning till annat än till specialändamål.

Infrastruktur

Kommunikationer

Regionala mål och planer

Målbild tåg 2035

Dokumentet är ett förslag till målbild för tågtrafikens utveckling i Västra Götaland och där målet är att tågtrafiken ska klara tre gånger så många resenärer år 2035 än vad som var fallet 2006.

I målbilden föreslås att Kinnekullebanan elektrifieras mellan Lidköping och Håkantorp under 2020 och att resterande del av banan elektrifieras till 2035. I dokumentet föreslås också att ett triangelspår byggs i Håkantorp vilket skulle knyta samman bland annat Lidköping med Göteborg via Tvåstad (Trollhättan och Vänersborg). Detta skulle innebära bättre möjligheter till pendling i riktning mot Göteborg utan omstigning.

Regionalt trafikförsörjningsprogram Västra Götaland

Det långsiktiga målet för kollektivtrafiken i Västra Götaland är att andelen hållbart resande ska öka. Delmålet är att kollektivtrafikresandet ska fördubblas från 2006 fram till år 2025 enligt det regionala trafikförsörjningsprogrammet.

Om målen ska förverkligas måste förutsättningarna för att resa kollektivt förbättras. Viktiga stråk för de längre arbetsresorna med kollektivtrafik som anses vara konkurrenskraftiga alternativ till arbetspendling med bil och som berör Lidköping är: Karlsborg-Tibro-Skövde-Skara-Lidköping-Grästorp-Tvåstad och Göteborg-Tvåstad-Grästorp-Lidköping-Götene-Mariestad-Hova-Örebro. För arbetspendling till Göteborg från Lidköping kommer Kinnekullebanan fortsatt att vara huvudalternativet.

Regional plan för transportinfrastrukturen 2018-2029

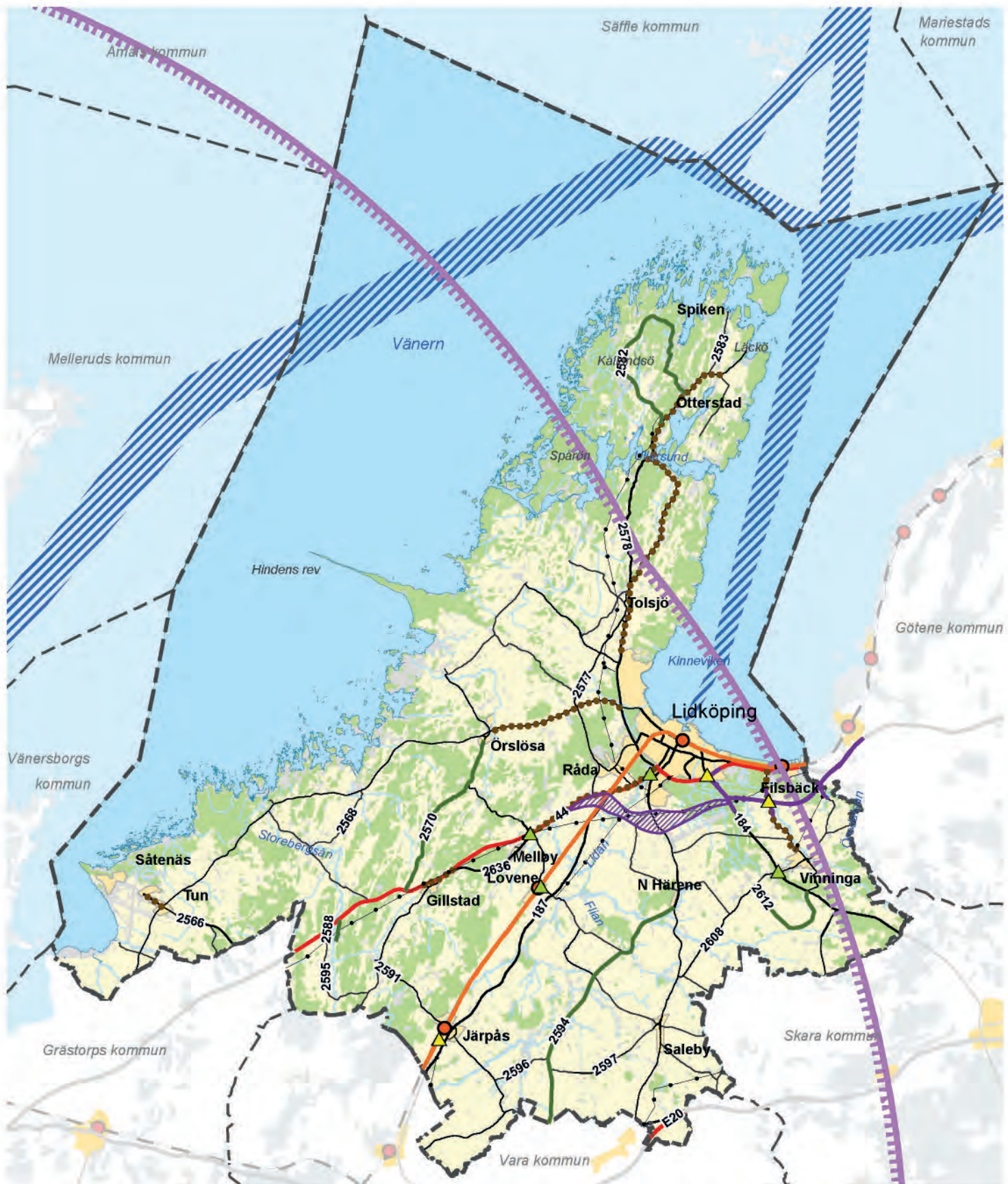
Den regionala transportinfrastrukturplanen styrs av politiska beslut tagna på både nationell och regional nivå.

I Västra Götalandsregionens Regional plan för transportinfrastrukturen i Västra Götaland 2014-2025 redovisas åtgärder för att bli förbättra möjligheter för regionförstoring (arbetspendling). En revidering av planen ska fastläggas under 2018, och omfatta tiden 2018-2029.

Föreslagna åtgärder av betydelse för Lidköping kommun är väg 44 sträckan Lidköping - Källby, som ska vara färdigbyggd 2018-2019.

Under "högst prioriterade brister där åtgärdsvalsstudier kan påbörjas år 2019", föreslås väg 184 mellan Lidköping och Skara "och högst prioriterade brister där åtgärdsvalsstudier kan påbörjas år 2020 eller senare" nämns väg 44 kvarvarande sträcka förbi Lidköping och sträckan Lidköping-Grästorp.

Dessutom finns i planen förslag till så kallade stråkpottar vars huvudsyfte är att skapa bättre möjligheter till arbets- och studiependling i stråken med bil och kollektivtrafik, samt bidrag till kommuner för cykelvägar och trafiksäkerhetshöjande åtgärder. Ett utpekade stråk är Lysekil-Uddevalla-Trollhättan-Lidköping-Skövde-Karlsborg Askersund (vägarna 162, 161, 44, 184).

Förklaring

- MSA-yta, Trollhättans flygplats
- Riksstress farled
- Riksstress väg
- Riksstress järnväg
- Järnvägsstation

- / Befintlig pendelparkering / behov framtida pendelparkering
- Ny väg 44, lokalvägar
- Vägreservat, fortsättning ny väg 44
- Prioriterade landsbygdsvägar
- Önskade cykelvägar utmed statligt vägnät
- Kraftledning, regional / Allmän väg

Infrastruktur

0 8 km
 Skala 1:250 000 i A4-format
 Översiktsplan Lidköpings kommun

Vägar

Vägar av riksintresse, MB 3 kap 8 §

Väg 44 utgör en kommunikationsled som är av riksintresse enligt MB 3 kap 8 §. Det innebär att anläggningarna ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av desamma. Väg 44 är en viktig regional led som kopplar samman vägarna E6 i sydväst vid Uddevalla och E20 i nordöst vid Götene. Åt väster förbinder vägen Lidköping med orterna Trollhättan, Vänersborg och Uddevalla och åt öster länkar väg 44 samman med E20 mot Mariestad och vidare mot Stockholm.

En ny väg 44 mellan väg Skararondellen vid Lidköping och cirkulationsplatsen i Källby, ersätter befintlig sträcka genom samhället Filsbäck. Ett vägreservat finns utlagt för fortsatt utbyggnad av väg 44 förbi Lidköpings stad åt väster. Datum för byggstart är inte bestämd, men kommunen arbetar för att, i samförstånd med Västra Götalandsregionen, Trafikverket och övriga berörda kommuner, dela åtgärdsvalsstudien i två delar och att den som berör stadens utbredning kan påbörjas redan år 2019.

Väg E20 berör en liten del av kommunen söder om Saleby. E20 är klassad som en kommunikationsled av riksintresse.

Övrigt vägnät

Det övriga allmänna vägnätet består av länsvägar och andra allmänna vägar. Vägar av särskild betydelse är länsvägarna 184 och 187 mot Vinninga och Skara, respektive mot Järpås och Vara samt väg 2578 från Lidköping till Kållandsö. Kommunen prioriterar dessa för standardförbättrande åtgärder. Sådana kan vara att bitvis bredda vägarna eller bygga pendelparkering inom vägens närområde.

Prioriterade landsbygdsvägar i kommunen är väg 2570, 2582, 2594 och 2612. Prioriterade landsbygdsvägar innebär att kommunen framfört dessa som prioriterade i det småskaliga vägnätet. För sådana finns en särskild pott i den regionala planen för transportinfrastruktur. Vissa kriterier ska uppfyllas för att få ta del av potten.

Kommunens önskemål är att tillsammans med Trafikverket genomföra åtgärdsvalsstudier för de orter utanför Lidköping som har statligt vägnät. Prioriterade orter för åtgärdsvalsstudier är i första hand Vinninga, Gillstad-Mellby, Örslösa och Järpås.

Kollektivtrafik

Järnväg av riksintresse, MB 3 kap 8 §

Kinnekullebanan utgår från Håkantorps i Vara kommun och går genom kommunen med stationslägen i Järpås, Lovene, Lidköping och Filsbäck vidare längs Väneren med slutstation Gårdsjö via Mariestad. Kinnekullebanan är av regional betydelse och används främst för persontrafik. Banan förbinder Lidköping med Västra Stambanan och Älvsborgsbanan. Kinnekullebanan är av riksintresse för kommunikation. Banan är inte elektrifierad.

Banan har brister vad beträffar underhåll, trafiksäkerhet och tillgänglighet. Trafikverket har tagit fram en åtgärdsvalsstudie, ÄVS, som underlag för utvecklingen av Kinnekullebanan och för att föreslå vilka åtgärder som ska vidtas. Lidköping kommun har ställt sig bakom den syn på Kinnekullebanans utveckling som kommit fram i åtgärdsvals-

Förklaring

- Tågtrafik
- Järnvägsstation
- Busstrafik och linjenummer (Västtrafik)
- Spårledning Håkantorps

- Tätort
- Skog / Aker
- Sjöar och vattendrag / Övrig öppen mark
- Allmän väg

Kollektivtrafik

0 8 km

Skala 1:250 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

studien. Kommunen anser att det är viktigt att banan behandlas som en helhet och att åtgärderna på banan utförs utifrån denna helhetssyn. Kommunen anser vidare att det är viktigt med trafikering som möjliggör kortare restider till Göteborg, Vänersborg/Trollhättan och Örebro, samtidigt som de goda möjligheterna att resa lokalt på banan bibehålls.

Busstrafik

Kollektivtrafiken drivs av Västtrafik. Kollektivtrafik med buss på landsbygden sker via närtrafik, som Västtrafiks koncept för efterfrågestyrd trafik på landsbygden samt med skolskjutstrafik.

Expressbussar trafikerar Lidköping-Grästorp, Trollhättan-Lidköping-Skövde och Lidköping-Skara-Skövde.

I staden Lidköping finns två stadstrafiklinjer samt en servicelinje, som är ett komplement till tätortstrafiken. Tendensen är att resande med kollektivtrafik ökar. Kommunen för dialog med Västtrafik för att se hur kollektivtrafiken ska utvecklas när staden växer och väg 44 får ny sträckning.

Pendelparkering

Pendelparkering finns på tre platser i kommunen. Det finns behov av pendelparkeringar också i Järpås och vid Skararondellen. Behovet av pendelparkering där väg 2611 mellan Filsbäck och Vinninga ansluter till ny väg 44 blir tillgodosett när den nya trafikanläggningen tas i bruk.

Gång- och cykelvägar

Gång- och cykelstråk finns i huvudsak utbyggda inom eller i anslutning till Lidköping stad. Gång- och cykelvägar finns också i några av de mindre tätorterna. Det finns önskemål om fler gång- och cykelvägar inom staden, på landsbygden och mellan orterna i anslutning till staden och stadskärnan. Kommunen arbetar tillsammans med Trafikverket för utbyggnad av cykelvägnätet utmed det allmänna vägnätet. Prioriterade sträckningar är Lidköping - Läckö, där den första etappen Lidköping-Öboängsvägen är utbyggd, Vinninga-Filsbäck, Gillstad-Mellby-Lidköping, Örslösa-Lidköping samt Tun-Såtenäs.

Flygplatser

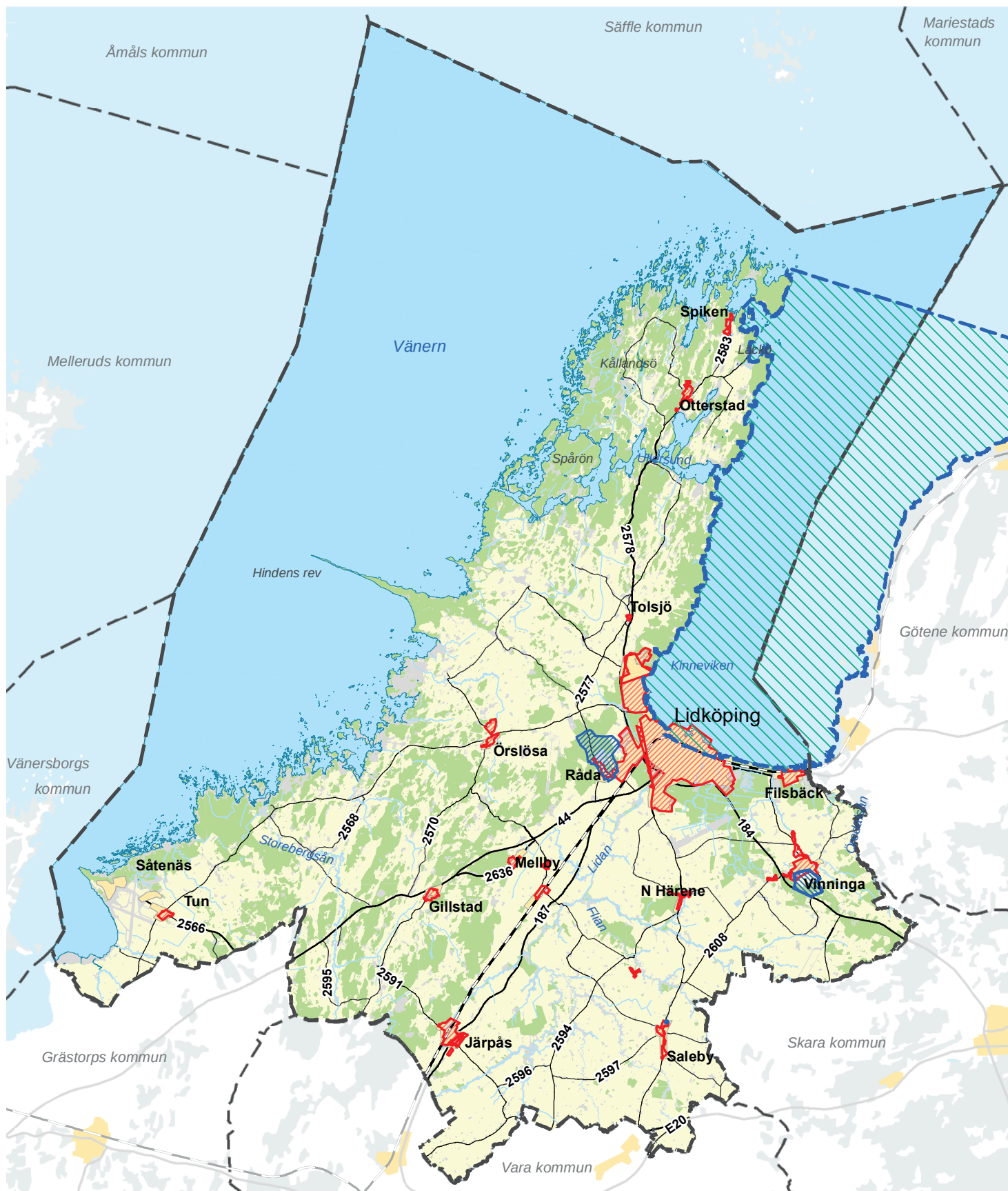
Lidköping/Hovby Flygplats AB är ett kommunalt bolag med uppgift att bedriva flygplatsverksamhet i Lidköpings kommun och verka för flygets utveckling. I verksamheten ingår även ägande och förvaltning av terminalbyggnad, hangarer och markanläggningar på flygplatsen.

Fältet har god kapacitet att betjäna större flygplanstyper. Flygverksamheten utgörs till största delen av affärs- och privatflyg i liten skala. Kommunen vill ge möjlighet till utökad verksamhet på Lidköping/Hovby flygplats för flyget och till verksamheter knutna till flyget.

Större delen av Lidköpings kommun ligger inom den yta som berörs av en angiven minsta flyghöjd, kallad MSA-yta för flera olika flygplatser. Förutom Lidköping/Hovby gäller detta bland annat Trollhättans flygplats och Såtenäs flottflygplats (för den sist nämnda se under rubriken Totalförsvar). Vid lokalisering av höga byggnader eller föremål inom dessa ytor ska samråd ske med respektive berörd flygplats.

Farleder och hamn

Två farleder i Vänern inom kommunens gränser, Lidköping-Lurö och farleden mellan Karlstad och Normansgrund, utgör tillsammans med Lidköpings hamn riksintresse för sjöfart.

Förklaring

- Kommunalt verksamhetsområde
- Beslutat vattenskyddsområde
- Föreslaget vattenskyddsområde

- Tätort
- Skog / Aker
- Sjöar och vattendrag / Övrig öppen mark
- Järnväg
- Allmän väg

Vatten och avlopp

0 8 km

Skala 1:250 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

Teknisk försörjning

Avloppsförsörjning

Kommunen ansvarar för att förse invånarna med dricksvatten och avloppsrening inom det egna kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp. Verksamhetsområdet består av Lidköpings tätort och övriga tätorter och småorter i kommunen.

Enligt § 6 i lagen om allmänna vattentjänster är kommunen skyldig att ordna vatten- och avlopp inom områden där det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse. Kommunen har identifierat områden där sådan skyldighet kan uppkomma. De utgörs i de flesta fall av områden med tät fritidsbebyggelse utefter den västra Vänerkusten och på Kållandsö.

Utanför verksamhetsområdena, det vill säga på landsbygden, har var och en ansvar för sin egen vatten- och avloppsförsörjning. Miljö-Hälsa på kommunen ansvarar då för tillsynen och ställer krav på att avloppen är godkända. Se vidare under avsnittet *Miljöfarlig verksamhet - Enskilda avloppsanläggningar*.

Kommunalt avlopp

Det finns två reningsverk som behandlar avloppsvatten inom kommunens verksamhetsområden: Lidköpings avloppsreningsverk och Spikens avloppsreningsverk. Lidköpings reningsverk är dimensionerat för 45000 personekvivalenter. Reningsverket tar emot spillvatten från Lidköpings centralort, Filsbäck, Vinninga, Kristinedal, Saleby, Lovene, Mellby, Gillstad, Järpås, Örslösa, Tolsjö samt från ett antal VA-föreningar och från delar av Vara kommun.

Spikens avloppsreningsverk tar emot spillvatten från Spiken, Otterstad, Spikens fiskehamn, Läckö slott med omgivande anläggningar samt ett antal VA-föreningar.

Ängens reningsverk- det nya reningsverket

Kommunfullmäktige i Lidköpings kommun har i februari 2017 beslutat att ett nytt reningsverk ska byggas för att ersätta det befintliga som ligger i Lidköpings hamnområde. Reningsverkets kapacitet behöver utökas och det måste moderniseras med fler steg. Nuvarande läge nära Vänern är olämpligt på grund av risk för breddning och översvämning vid stigande vatten.

Arbete med tillståndsansökan pågår. Placeringen av nytt reningsverk har föregåtts av en omfattande lokaliseringsutredning. Ett område strax utanför Lidköpings stad har valts. Området ligger i anslutning till befintligt vägnät, i närheten av Hovby flygfält och i anslutning till reservat för ny väg 44. En ny anläggning som namngetts till Ängens reningsverk beräknas vara i drift 2020-2021 varefter den befintliga anläggningen ska avvecklas och demonteras.

VA-föreningar

I Lidköpings kommun finns över hundra vatten- och avloppsföreningar (VA-föreningar). En VA-förening kan bildas av invånare som bor utanför det område som kommunen ansvarar för att förse med vatten och avlopp (verksamhetsområde VA). VA-föreningen bygger då ett eget ledningsnät och ansluter det till kommunens nät. VA-föreningarna ansvarar för det egna ledningsnätet och för inkoppling av nya kunder.

Dagvatten

Dagvatten är regn- och smältvatten som tillfälligt rinner av på markytan eller hårda ytor som exempelvis gator, tak och parkeringsplatser.

Enligt kommunens dokument ”Riktlinjer för hållbar samhällsplanering och hållbart byggande i Lidköpings kommun” ska dagvatten tas om hand lokalt på tomtmark (LOD). Om detta inte är möjligt ska det fördröjas inom kvartersmark och/eller i utjämningsmagasin så nära källan som möjligt. Öppen dagvattenhantering ska ses som en resurs vid utformning av allmänna miljöer.

En del i det pågående arbetet med Vattenplanen är att ta fram en handbok för omhändertagande av dagvatten för hela kommunen. I handboken ges konkreta råd till hur kommunen ska planera för att undvika problem med översvämningar och annat oönskat vatten i den byggda miljön.

För planering på den översiktliga nivå som översiktsplanen utgör föreslås t ex att förutsättningarna för bebyggelse först ska kontrolleras med GIS. Det görs redan genom att kommunen tillämpar en skyfallsmodell (se vidare under kapitlet ”Hälsa och säkerhet” under avsnitten ”Vatten” och ”Översvämning och höga vattenstånd”) Vidare föreslås att översvämningsområden, instängda områden, avrinningsområden, övergripande avrinningsstråk, lågpartier för fördröjning, grönstråk för dagvattenhantering etc hanteras redan på översiktlig nivå när områden planeras för ny bebyggelse.

Nya verksamhetsområden

Nya verksamhetsområden för avlopp kan bli aktuella längs kuststräckan från Örslösa till Tun-Såtenäs. Till detta område behöver en ny stamledning dras fram från Örslösa. Kommunens mål är att detta ska vara klart till år 2018. De områden som kan bli aktuella som verksamhetsområden på kuststräckan är Källstorp, Marbogården och Trantum. Även anslutning av Friel och Kedum bör utredas.

Tun och Såtenäs ingår i verksamhetsområden med vatten- och avloppsförsörjning från flottilflygplatsens VA-anläggning i Såtenäs. Ledningen från Örslösa kan förlängas fram till Tun-Såtenäs, så att den ”civila” bebyggelsen utanför flottilflygplatsen kan försörjas genom Lidköpings VA-system. Denna sträckning kan bli aktuell att genomföra under 2020.

Hasslösa i öster mot gränsen till Skara kommun är också ett område som kan bli aktuellt att utreda för kommunalt vatten och avlopp.

VA och bebyggelse på landsbygden

Ny bebyggelse på landsbygden utanför de utpekade orterna ska i första hand förläggas i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Om dessa är försörjda med vatten- och avlopp genom VA-föreningar, kan den nya bebyggelsen anslutas dit under förutsättning att kapacitet och kvalitet i den aktuella VA-anläggningen tillåter ytterligare anslutningar. Detta kommer att utredas när utbyggnad och prövning aktualiseras i det enskilda fallet. I sista hand ska enskild anläggning väljas.

Vatten

Dricksvattenförsörjning

Vattnet i Lidköpings kommun är av god kvalitet och uppfyller Livsmedelsverkets krav på ett tjänligt dricksvatten. Råvattnet kommer från Vätern där intaget är vid Kinnevikens och från Råda ås som är en grundvattentäkt. Ungefär 90 procent av råvattnet är ytvatten från Vätern, resterande 10 procent är grundvatten från Råda ås.

Dricksvattnet i Lidköpings kommun renas på Lockörn vattenverk och på Läckö vattenverk.

I kommunen diskuteras möjligheten att hitta en lämplig lokalisering av en ny täkt för råvatten på Kållands västsida vid Dalbosjön. Två olika intag för råvatten ökar säkerheten i den framtida vattenförsörjningen.

Reservvattentäkter i kommunen utgörs av nödvattentäkter i Vinninga. Vattnet håller inte högre kvalitet än klassningen teknisk och kan därför endast användas som hygienvatten i krislägen.

Vattenskyddsområden

I Råda finns ett vattenskyddsområde där nya skyddsföreskrifter tas fram. Också för Kinnevikens pågår arbete med att upprätta vattenskyddsområde med nya skyddsföreskrifter. Förslaget är framtaget men vattenskyddsområdet med föreskrifter är inte beslutat.

Avfallshantering

Enligt miljöbalken ska varje kommun ha en renhållningsordning med särskilda föreskrifter om hantering av avfall och en avfallsplan. Lidköpings kommun har en renhållningsordning/avfallsplan antagen år 2011. Arbete pågår med att ta fram en ny.

I avfallsplanen beskrivs hanteringen av avfall från enskilda hushåll, avfall från företag som bedriver verksamhet samt det avfall som producenterna ansvarar för. Avfallshantering i Lidköping sköts av Renhållningen på Lidköpings kommun. Avfall förbränns och blir till fjärrvärme på Lidköpings Energi.

Kommunens återvinningscentral ligger på Kartåsen. Deponi och återvinningscentral är säkerställda i detaljplan. Lokala miljöstationer finns även utplacerade i staden Lidköping samt i de flesta av kommunens mindre tätorter och dessa drivs av Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI)."

Förklaring

- Kraftledning, regional
- ▲ / ▲ Transformatorstation / Planerad transformatorstation
- Vindkraftverk
- Mast

- Tätort
- Skog / Åker
- Sjöar och vattendrag / Övrig öppen mark
- Järnväg
- Allmän väg

Energi och tekniska system

0 8 km

Skala 1:250 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

Energi

Miljöplan för Lidköpings kommun

Kommunen har under 2017 antagit "Miljöplan för Lidköpings kommun". Miljöplanen ersätter flera andra dokument bl a den tidigare Energiplanen där ett antal mål för energipolitik och energianvändning i kommunen fanns formulerade. Målen redovisas i miljöplanen under avsnittet "Minskad klimatpåverkan" och kan i huvudsak sammanfattas som att i kommunen ska:

- elanvändningen minska per capita
- fordonsflottan bli oberoende av fossila bränslen
- andelen förnybar energi öka
- energianvändningen per areaenhet i byggnader minska

Målen är tidsatta och kvantifierade.

I planen beskrivs kommunens strategiska arbete med att uppnå de uppställda målen. I miljöplanen ges åtgärdsförslag för bolag och förvaltningar, och där finns också mer detaljerad bakgrundsinformation kring energianvändning, energiproduktion, transporter och kommunens verksamhet.

Vindbruk

I Lidköpings kommun finns vindkraftverk med en sammanlagd effekt av 28 MW. Dessa producerar tillsammans cirka 60 GWh per år, vilket motsvarar drygt 10 % av elanvändningen i kommunen.

Lidköpings kommun antog under 2014 en Vindbruksplan som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. Lidköpings kommun ställer sig positiv till utbyggnad av vindkraft eftersom det är ett sätt att främja nyttjandet av förnybar energi. Ur beredskapssynpunkt är det positivt med en ökad andel lokal elproduktion. I vindbruksplanen finns områden utpekade som skulle kunna vara lämpliga för fortsatt vindkraftsutbyggnad. Samtliga områden ligger dock inom det område där Forsvarsmakten satt stopp för utbyggnad av nya vindkraftverk, vilket innebär att för närvarande kan ingen fortsatt utbyggnad ske i kommunen.

Se vidare i "Vindbruksplan för Lidköpings kommun."

Solenergi

I Lidköping är förutsättningarna för att ta tillvara på solenergi goda, och kommunen vill därför främja en utbyggnad av solenergianläggningar. Ett sätt att göra detta är att anläggningar som installeras på tak är befriade från bygglovsprövning om vissa uppställda estetiska riktlinjer följs. I nya detaljplaner bygglovsbefrias anläggningar även i de fall då det i detaljplanen föreskrivs att taken ska vara röda. Kommunen har som mål att förse lämpliga kommunala byggnader med solenergianläggningar.

En förstudie om kommunala solenergiplaner genomfördes under 2012 för bland annat Lidköpings kommun. Två möjliga lokaliseringar föreslås, varav den ena är vid Kartåsens avfallsanläggning och den andra vid Hovby flygplats.

Miljöplanen är antagen av Kommunfullmäktige 2017- 06-19. Den kan nås på kommunens hemsida under fliken "Boende och Miljö".

Fjärrvärme

Lidköpings värmeverk har en årlig energiproduktion på cirka 400 GWh. Merparten av denna energi levereras som fjärrvärme. Värmeverket svarar för 90 procent av uppvärmningsbehovet för bostäder och för cirka 60 procent av industrin inom fjärrvärmeområdet. Produktionen sker till 95 procent genom avfallsförbränning.

Då nya bostads och industriområden etableras görs en bedömning vid varje enskilt fall om fjärrvärme ska erbjudas eller inte. I den bedömningen vägs frågor som miljö, energieffektivitet och ekonomi in. En förtätning av fjärrvärmenätet inom det område där det är utbyggt är önskvärt.

Biogas

Lidköping Biogas ligger vid Kartåsens avfallsanläggning. Biogasanläggningen levererar flytande biogas till tunga fordon samt gasformig biogas till personbilar. Råvarorna till rötningen består framförallt av restprodukter från lokala producenter av livsmedel. Vid sidan av att anläggningen producerar biogas så bildas det biogödsel som går tillbaka till jordbruket. Gasproduktionen vid anläggningen är vid full drift 60 GWh.

Utifrån möjlig potential bedöms biogas kunna ersätta cirka 15 % av de fossila bränslena i den nationella transportsektorn. I en jordbrukstät kommun som Lidköping är potentialen ännu högre. Också hushållsavfall och avloppsslam från reningsverken kan användas för rötning till biogas.

Natur-, kultur- och friluftsliv

Naturmiljö

Grönstruktur

Begreppet grönstruktur

Grönstruktur är ett begrepp som ofta används i planeringssammanhang och avser det nätverk som bildas av natur- och grönområden i städer och orter och på landsbygden. Med grönstruktur menas all vegetation och vatten, som t ex skogar, betesmarker, parker, trädgårdar, stränder, vattendrag, sjöar och hav. Grönstrukturen bildar en helhet, en grön struktur, som är oberoende av vem som äger eller förvaltar marken.

Det är viktigt att grönstrukturen värnas och utvecklas, eftersom den rymmer en mängd funktioner. Att ha tillgång till grönska och till sjöar, dammar och vattendrag har stor betydelse för människors välbefinnande och hälsa. I städer och orter har gröna miljöer ofta en social funktion, där människor möts för rekreation, lek och upplevelser.

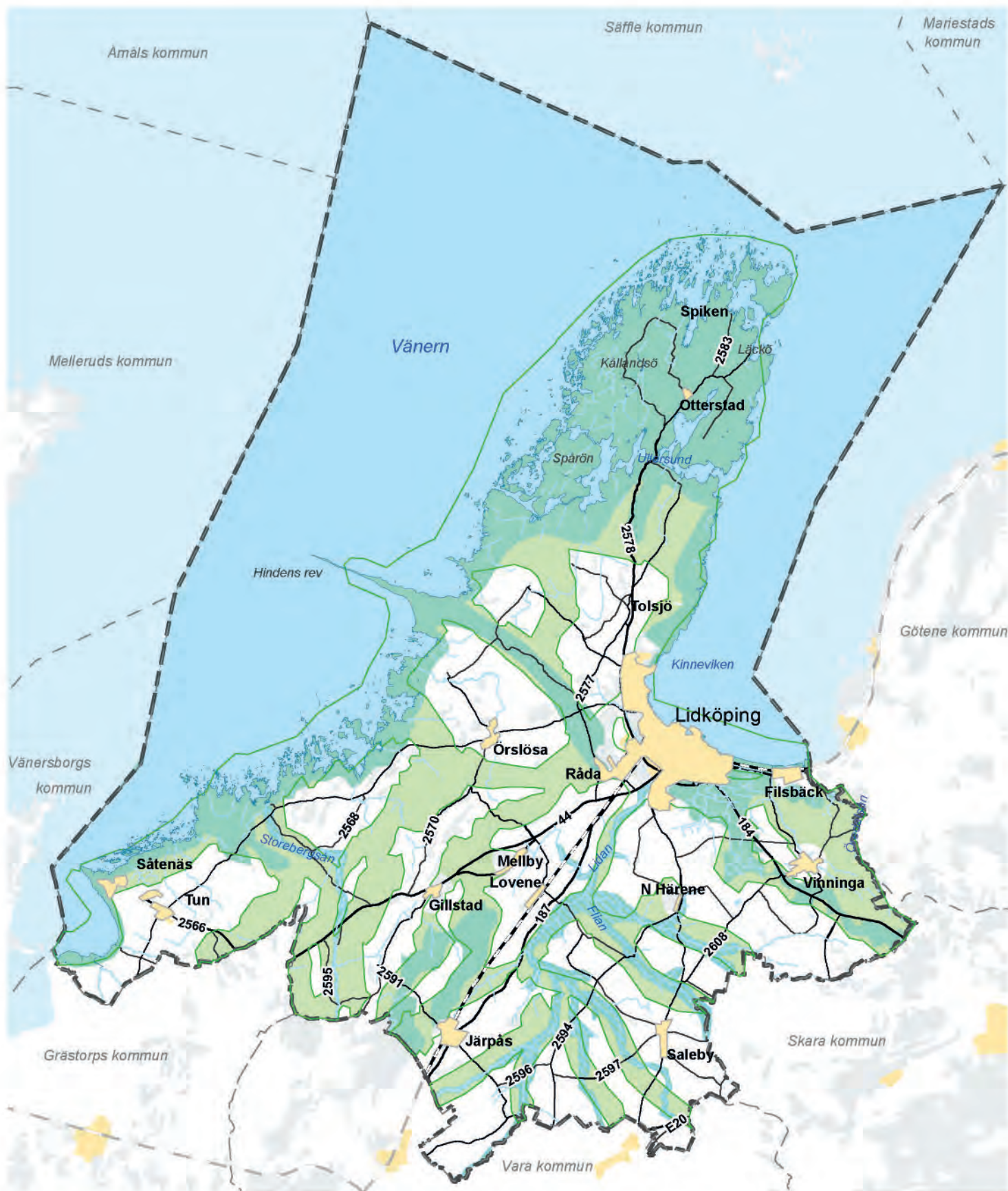
Utanför våra byggda områden kan den gröna strukturen ge en variation av upplevelser i t ex den vilda och tysta skogen, vid sjöar och vattendrag, eller i vackra kulturpräglade landskap.

Grönstrukturen har betydelse för mer än människors välbefinnande. Den inrymmer våra ekosystem, vår biologiska mångfald och våra dricksvattenresurser. Fungerande ekosystem och en mångfald av arter är grunden för våra naturresurser och vår egen överlevnad. I dag är växt- och djurlivet i stora delar av naturlandskapet ganska likformigt. Mycket av den biologiska variationen finns främst inom resterna av naturtyper som tidigare varit mer utbredda. De allt mindre ytorna, och de allt större avstånden mellan dem, försvårar spridningen och överlevnaden för många arter. För att värna ekosystemen och den biologiska mångfalden är det därför viktigt att ta ett helhetsgrepp på grönstrukturen i planeringen.

Också vattenmiljöer, som sjöar och vattendrag räknas in i grönstrukturen. Blåstruktur kan användas i sådana sammanhang då man särskilt vill visa på betydelsen av vattnets värden för rekreation och biologisk mångfald. Den långa kuststräckan utefter Väneren och vattendragen i jordbrukslandskapet utgör tillgångar och kvaliteter som gör att såväl den blå som den gröna strukturen är särskilt betonade i denna översiktsplan. I dokumentet används dock i det följande ordet ”grönstruktur” som ett samlat begrepp för de gröna och de blå områdena.

Övergripande grönstruktur i Lidköpings kommun

En översiktlig bild av en sammanhängande grönstruktur i Lidköpings kommun kan man få genom att sammanställa tillgänglig information om t ex skyddade naturområden, närrekreationsområden, natur- och kulturlandskap, vattendrag och kustvatten med skärgård. Strukturbilden kan detaljeras genom inventeringar och noggrannare beskrivning av natur- och kulturvärdena. En sådan detaljerad kommunövergripande information kallas ibland för grön infrastruktur eller övergripande grönstruktur. I denna översiktsplan användas det sistnämnda begreppet.

Förklaring

 Sammanhängande övergripande gröstruktur

 Tätort

 Järnväg

 Allmän väg

Övergripande gröstruktur

0 8 km

Skala 1:250 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

Kartskiktet *Övergripande grönstruktur* visar hur en sammanvägning gjorts dels av områden med höga värden för natur och friluftsliv, dels av stråk i landskapet som har en mer generell funktion för djur och växters möjlighet att sprida sig i landskapet, produktion av ekosystemtjänster och för människors möjlighet till rekreation och friluftsliv.

Åarna Storebergsån, Lidan och Flian med biflöden och raviner bildar spridningskorridorer i jordbrukslandskapet. Den delvis skogbevuxna moränåsen i väst-östlig riktning från Hindens rev mot Lidköping och Råda ås och de skogsområdena som omringar staden är viktiga som spridningskorridorer mellan staden och det omgivande landskapet. Skogsområdena är också betydelsefulla närrekreationsområden för stadens invånare.

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är ett begrepp som inrymmer de nyttigheter vi får gratis från naturen och som vi är beroende av för vår välfärd. Exempel på ekosystemtjänster som tillhandahålls oss varje dag är produktion av mat, bioenergi, rening av luft och vatten samt klimatreglering. För att ekosystemen ska fungera behövs biologisk mångfald som i sin tur är beroende av att det finns lämpliga livsmiljöer där arterna kan leva, föröka och sprida sig.

Viktiga ekosystemtjänster är minskad klimatpåverkan genom växter och trädskoldioxidupptag, minskat behov av att ta hand om dagvatten genom infiltration i marken, växter och trädsk upptag av vatten och avdunstning från bladverk, rening av luft från luftföroreningar, svalka från vattenånga som avges av träd och växters blad, bullerdämpning och erosionsskydd.

Grönytefaktor

Beräkning av grönytefaktor är en metod för att säkerställa andelen gröna ytor och ytor som infiltrerar eller fördröjer regnvatten i exploateringsområden. Syftet är att skapa attraktiva miljöer för människor, gynna biologisk mångfald och öka möjligheterna till lokalt omhändertagande av dagvatten. Metoden används i Lidköpings kommun då detaljplaner upprättas eller vid markanvisning då kommunen säljer mark för utbyggnad. I vilka fall grönytefaktor ska tillämpas framgår av riktlinjerna för hållbar samhällsplanering och hållbart byggande i Lidköpings kommun.

Riksintressen 3 kap MB

Riksintressen för naturvård MB 3 kap 6 §

I Lidköpings kommun finns sju områden av riksintresse för naturvård:

- Kållandsö skärgård (NR041)
- Söne - N Kedum - Tådene skärgård (NR051)
- Hjortens udde - Hindens rev - Skalunda (NR052)
- Parkudden (NR053)
- Kållandsö (NR054)
- Dättern (NR068)
- Lidans ravinsystem (NR069)

Förklaring

- Riksintresse naturvård, MB 3 kap
- Natura 2000 / Naturreservat, MB 7 kap
- Naturminne, MB 7 kap
- Biotopskyddsområde / Djurskyddsområde, MB 7 kap
- Strandskydd (år 2014), MB 7 kap

Vattenskyddsområde/ Föreslaget vattenskyddsområde, MB 7 kap

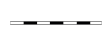
Tätort

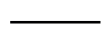
Skog / Åker

Sjöar och vattendrag / Övrig öppen mark

Järnväg

Allmän väg

Natur, riksintresse och skyddade områden

0 8 km

Skala 1:250 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

Skyddad natur 7 kap MB

Natura 2000-områden (Särskilt skyddade områden)

MB 7 kap 27-29 §§

Natura 2000 är ett nätverk av skyddade områden i EU, vars syfte är att bevara och skydda den biologiska mångfalden ur ett europeiskt perspektiv. De områden som ingår i nätverket har valts ut för att de innehåller naturtyper som är listade i EU:s fågeldirektiv (fågelarter, SPA) och art- och habitatdirektiv (naturtyper och övriga arter, SCI). Alla Natura 2000- områden är även riksintressen enligt 4 kap MB.

Det krävs tillstånd av länsstyrelsen att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000- område. Det gäller även verksamheter som bedrivs utanför Natura 2000- området och som medför en betydande påverkan på naturområdet. I Lidköpings kommun finns sju Natura 2000- områden:

- Kållands skärgårdar (SPA/SCI)
- Drakaberget (SCI)
- Kedums-Torpa (SCI)
- Källstorp (SCI)
- Skansen Läckö (SCI)
- Tjursholmarna (SPAI)
- del av Dättern (SPA/SCI)

För varje Natura 2000- område finns en bevarandeplan upprättad av länsstyrelsen.

Naturreservat MB 7 kap 4-8 §§

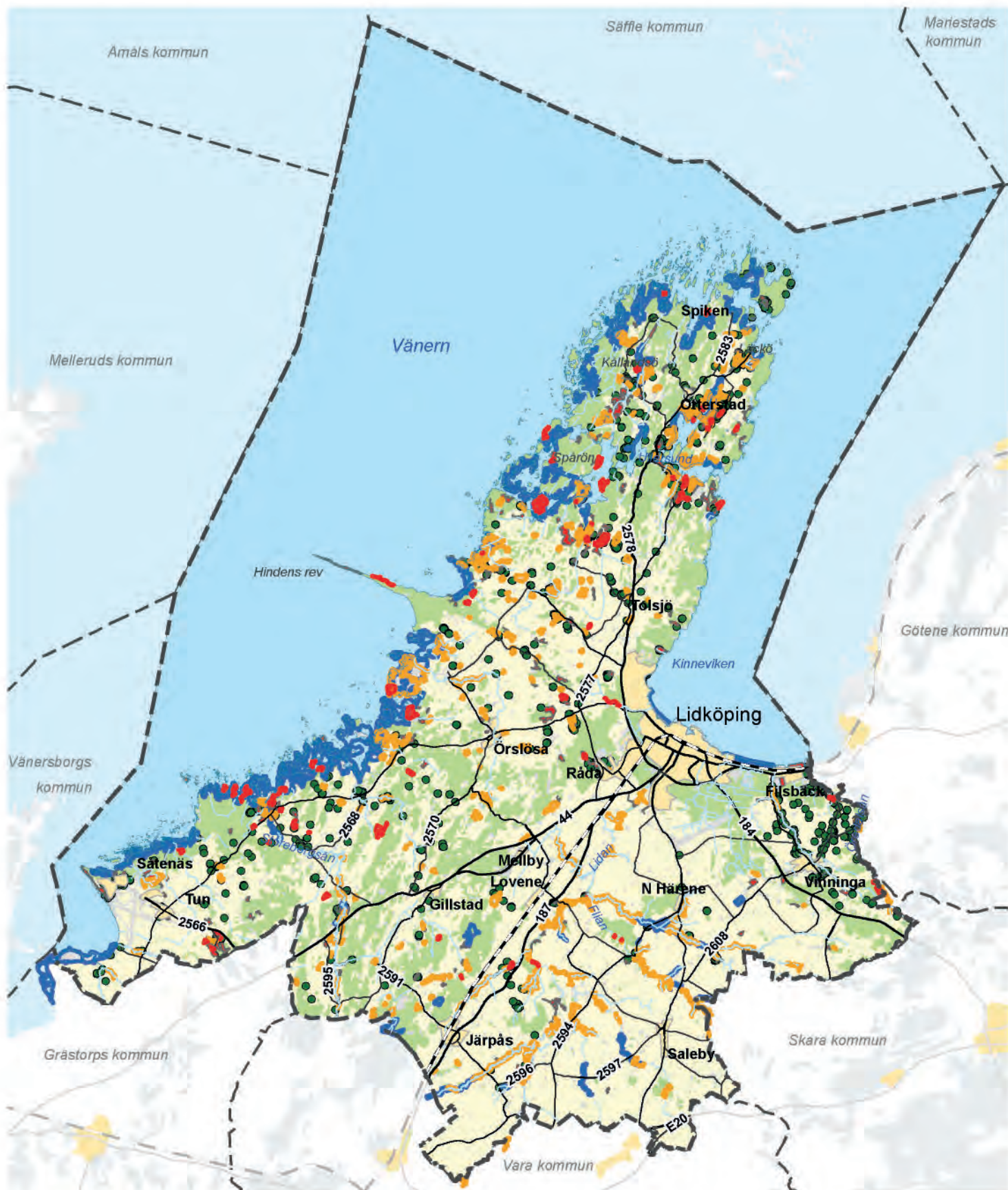
Enligt miljöbalken får ett mark- eller vattenområde förklaras som naturreservat av länsstyrelsen eller kommunen i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Varje reservat har ett syfte och det finns skyddsföreskrifter som säkerställer att syftet med reservatet uppnås.

I Lidköpings kommun finns åtta naturreservat:

- Hindens rev
- Kedum-Torpa
- Dättern
- Lunnelid, Råda
- Skansen Läckö
- Torsängen
- Trilleholme - Flatö domänreservat
- Östra Sannorna
- Kalvsund, Storeberg

Det finns också tre naturvårdsområden i kommunen, som vid tillämpningen av miljöbalken anses som naturreservat.

- Hindens udde - Svalnäs
- Kållands skärgårdar
- Parkudden

Förklaring

- Nyckelbiotoper
- Skyddsvärda träd
- Ängs- och betesmarker
- Våtmarksinventering

- Tätort
- Skog / Åker
- Sjöar och vattendrag / Övrig öppen mark
- Järnväg
- Allmän väg

Övriga områden med inventerade naturvärden

0 8 km

Skala 1:250 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

Naturminne MB 7 kap 10 §

Ett naturminne är ett särpräglad naturföremål. Naturminnen kan exempelvis, som i Lidköpings kommun, utgöras av stora och gamla träd som behöver skyddas eller särskilt vårdas.

I kommunen finns fyra naturminnen:

- En tall, Norra Härene
- Sju ekar, Kronoegendom, Läckö
- Fyra ekar, Norra Kålland
- Två ekar, Norra Kålland

Biotopskyddsområde MB 7 kap 11 §

Biotopskyddsområde är en form av områdesskydd som används för att skydda små mark- och vattenområden, så kallade biotoper, som är värdefulla för den biologiska mångfalden.

Generellt biotopskydd enligt MB 7 kap 11 § gäller för alléer, källor med omgivande våtmarker, odlingsrösen, pilevallar, småvatten och våtmarker, stenmurar samt åkerholmar i jordbruksmark.

Inom ett biotopskyddsområde får man inte bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som kan skada naturmiljön. Dispens kan ges om det föreligger särskilda skäl.

Djur- och växtskyddsområde MB 7 kap 12 §

Syftet med djur- och växtskyddsområden är att skydda sällsynta eller störningskänsliga arter. Inom området får länsstyrelsen eller kommunen meddela särskilda föreskrifter som inskränker rätten till jakt, fiske eller allmänhetens/markägarens rätt att uppehålla sig inom området.

Inom kommunen finns 21 djur- och växtskyddsområden.

Strandskydd MB 7 kap 13- 18 §§

Enligt miljöbalken råder strandskydd vid havet, kring insjöar och vattendrag. Strandskyddets syfte är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. För Väneren har länsstyrelsen förordnat om ett utvidgat strandskyddsområde på 300 meter.

Vattenskyddsområde MB 7 kap 21-22

Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som vattenskyddsområde till skydd för en grund- eller ytvattentillgång som utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt. Vattenskyddsområden av betydelse är Råda ås och intaget av råvatten i Kinnevik. För båda områdena pågår arbete med revidering och uppgradering av skyddsbestämmelser. Läs mer under ”Teknisk försörjning”.

Övriga områden med naturvärden**Naturvårdsprogram**

Kommunen har ett naturvårdsprogram som är antaget i Samhällsbyggnadsnämnden och som beskriver de viktigaste naturvärdena i kommunen. Naturvårdsarbetet i kommunen utgår från naturvårdsprogrammet. Det ska också användas som stöd vid ställningstaganden i markanvändningsfrågor och planering.

Naturminnen, biotopskyddsområden, djur- och växtskyddsområden, strandskydd och vattenskyddsområden redovisas på kartan på föregående uppslag

Biosfärområdet i den del det berör Lidköpings kommun

I programmet finns också ett antal ansvarsarter angivna som kommunen bör ägna extra uppmärksamhet. Kommunala ansvarsarter är arter där en betydande andel av Sveriges eller Västra Götalands populationer finns inom kommunens gränser eller på annat sätt bör uppmärksammas av kommunen.

Biosfärområdet Vänerskärsgården med Kinnekulle

Vänerskärsgården med Kinnekulle utsågs av Unesco år 2010 till ett så kallat biosfärområde och sedan dess har ett långsiktigt arbete för hållbar utveckling i linje med Unescos riktlinjer för biosfärområden pågått.

Ett biosfärområde har tre syften – att utveckla samhället på ett långsiktigt hållbart sätt, att bevara biologisk och kulturell mångfald, ekosystem och landskap, samt stödja demonstrationsprojekt, forskning och miljöövervakning.

Biosfärområdet omfattar kust- och vattenområdet i Lidköpings, Götenes och Mariestads kommuner.

Vänerskärsgården med Kinnekulle har höga landskapsvärden ur biologiska, ekologiska och kulturhistoriska perspektiv. Inom området finns Djurö nationalpark i Mariestads kommun, flera naturreservat, många rödlistade eller hotade arter samt ett stort antal ekonomiskt betydelsefulla arter och grödor. Landskapsbilden är varierad. Stora ytor är skyddade, vilket bidrar till att värna om såväl biologisk mångfald som traditionell kunskap.

Nyckelbiotoper

Nyckelbiotoper är skogsområden med mycket höga naturvärden. Biotoperna spelar en viktig roll för bevarandet av skogens arter och kan därför hysa hotade och rödlistade arter. En nyckelbiotop kan utgöras av ett skogsområde med en speciell skogshistoria eller av enskilda objekt så som döda träd eller mossklädda stenblock. Skogsstyrelsen ansvarar för en nationell nyckelbiotopsinventering. Enligt denna finns ett tiotal områden i kommunen som klassats som nyckelbiotoper. Biotoperna ligger relativt utspritt i kommunen och är samtliga kopplade till äldre naturskogsartade skogar och mark med mycket gamla träd.

För att skydda skogsområden med naturvärden kan naturvårdsavtal slutas. I Lidköping finns tre områden med naturvårdsavtal. I två av dessa finns nyckelbiotoper inventerade.

Skyddsvärda träd

Skyddsvärda träd är ofta mycket gamla och grova lövträd där hundratals arter lever i eller på träden. Träden har därför en stor betydelse för den biologiska mångfalden.

Inom Lidköpings kommun finns 1500 skyddsvärda träd inventerade. Kommunen avser att komplettera inventeringen som inte är heltäckande.

Ängs- och betesmarker

Ängar och naturbetesmarker förknippas med en rik flora av kärlväxter, insekter och svampar och har betydelse både för den biologiska mångfalden och för upplevelsen av kulturlandskapet.

I Lidköpings kommun finns viktiga värden för hävdade marker utmed Vänerkusten från Tun, Kålland och Kållandsö samt i ravinlandskapet för Lidan, Flidan och dess biflöden.

Våtmarker

Våtmarker har stor betydelse för många djur- och växtarter. Inventerade våtmarker finns främst utefter Vänerkustens västsida och utefter åarna.

Kulturmiljö

Kulturlandskap och kulturarv

Landskapet förändras i takt med samhällsutvecklingen och det vi kallar kulturlandskap är mer eller mindre påverkat av människans aktivitet. Kulturlandskapet är en del av vår livsmiljö. I kulturlandskapet finns spår av hur människor lever idag och hur människor levt tidigare. Kulturlandskapet är också påverkat av naturliga förändringar i naturmiljön.

De många herrgårdarna och slotten i kommunen utgör karaktäristiska inslag i kulturlandskapet med sina samlade ägor, allékantade tillfartsvägar, parker och många byggnader. Flera herrgårdar har ursprung som medeltida stormansgårdar. Under 1600-talets stormaktstid var adelns inflytande som störst i Lidköpingsbygden och nya stora gårdar kom till. Stola herrgård är känd sedan medeltiden.

I äldre tider förlades vägar och stigar efter landskapets förutsättningar. I det äldre och småskaliga vägnätet finns bevarandevärda vägmiljöer som berättar om forna stråk genom bygden.

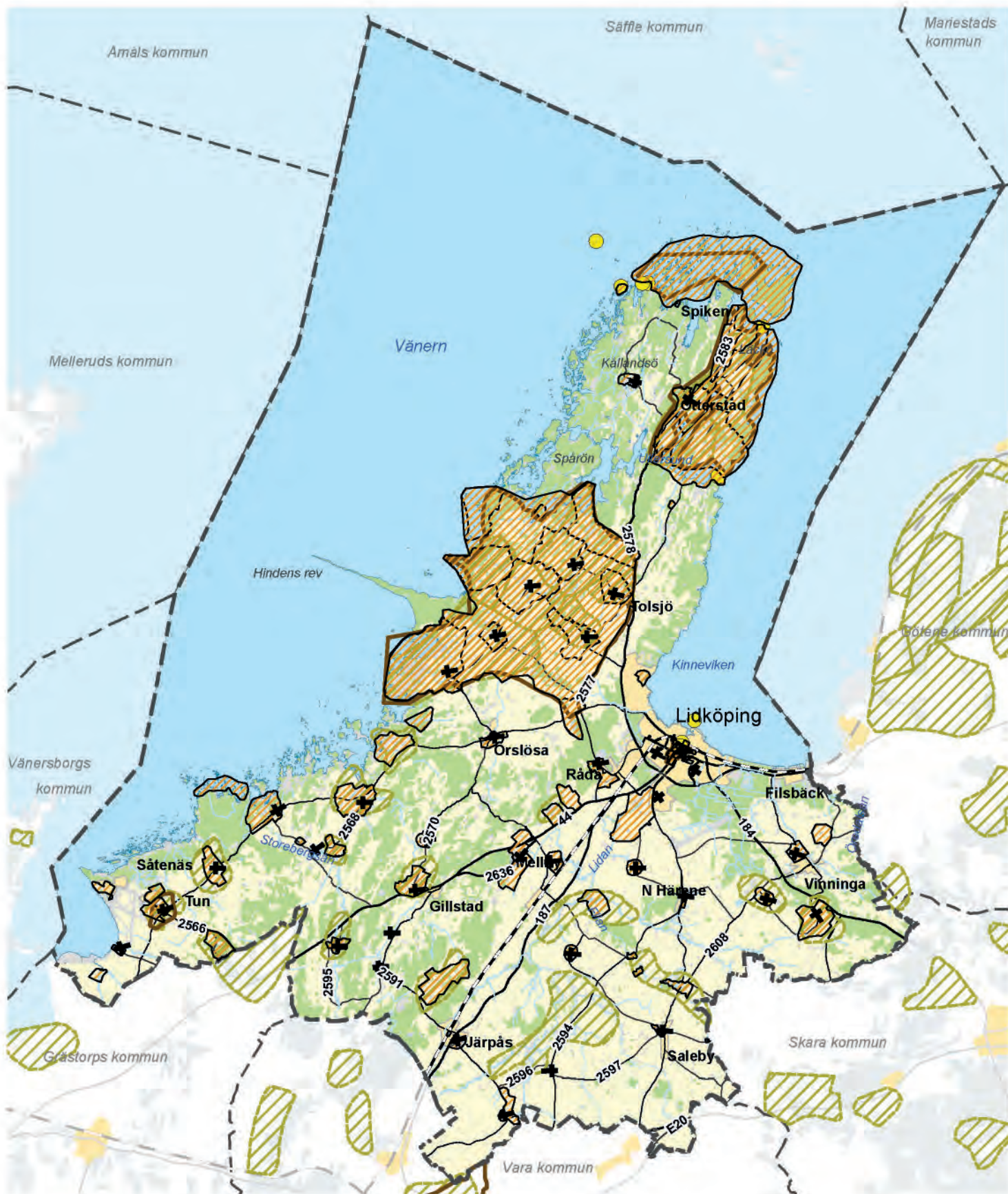
De enskilda objekten och kulturmiljöerna bildar tillsammans med det omgivande kulturlandskapet ett sammanhang där varje objekt och miljö utgör viktiga delar i helheten. Tillägg av ny bebyggelse och andra förändringar i landskapet bör därför ske på ett varsamt sätt utan att skada natur- och kulturvärdena och så att sammanhanget och helheten inte går förlorad.

Staden Lidköping

Staden Lidköping vid Vänern är från början två städer som vuxit samman till en. Ån Lidan rinner igenom staden och delar på så vis upp den i två delar. Den äldsta, medeltida delen fick stadsprivilegier under 1446. Staden har sannolikt sitt ursprung i en strategiskt belägen handelsplats. När Vänersjöfarten utvecklades under 1500-talet blomstrade Lidköping som handelsstad. Fram till 1580-talet var Lidköping den enda staden vid Vänern. I slutet av 1600-talet fanns här Väterns största handelsflotta. Magnus Gabriel De la Gardie, greve på Läckö slott, ägde rätten att anlägga en stad i sitt grevskap och 1670 utfärdades stadsprivilegier för grevens stad – Nya Lidköping. Staden planlades efter tidens ideal med ett rutnät av raka gator och rektangulära kvarter och ett stort torg för handel och sjöfart vid ån. Torget delades mitt itu av en sk barockaxel, De la Gardies axel vid vilken Gamla rådhuset uppfördes 1676. År 1683 förenades de båda städerna till en. Gamla stadens medeltida slingrande gatunätet fanns kvar tills den stora branden 1849. Lidköping är handelns och hantverkets stad fram till 1870-talet då industrialiseringen tar fart och i början av 1900-talet växer staden snabbt.

Övriga orter

Flera av de mindre orterna i kommunen har sitt ursprung som stationssamhällen från järnvägsbyggandets tid under 1800-talets senare del. Till järnvägsstationerna knöts bygdens omfattande spannmålshandel. Samhällena växte ut med småindustrier och egnahemsbebyggelse under tidigt 1900-tal.

Förklaring

- Riksintresse kulturmiljövård, MB 3 kap (Lst)
- Kulturmiljöer i kommunalt bevarandeprogram
- Fyrplats (Lst)
- Byggnadsminne med skyddsområde (Lst)
- Kyrka

- Regionalt bevarandevärda odlingslandskap
- Tätort
- Skog / Aker
- Vatten
- Järnväg / Allmän väg

Kulturmiljövård

0 8 km

Skala 1:250 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

Värdefull kulturmiljö

Kulturmiljöer bör skyddas och bevaras på sätt så att framtida generationer får tillgång till sitt kulturarv och får möjlighet att förstå historien och sammanhangen bakåt i tiden. Det är i kulturmiljölagen (KML) som de grundläggande bestämmelserna till skydd för viktiga kulturmiljöer och kulturarvet finns. Lagen innehåller bland annat bestämmelser om skydd av värdefulla byggnader liksom fornlämningar, fornfynd, kyrkliga kulturminnen och vissa kulturföremål.

Riksintresse för kulturmiljövård, 3 kap MB

I Lidköpings kommun finns fem områden som är av riksintresse för kulturmiljövården:

Ekens skärgård

En fornlämningsmiljö med spridda bronsåldersrösen i den oexploaterade skärgården. Området har ovanligt högt pedagogisk värde.

Otterstad - Läckö

Odlingslandskap och slottsmiljö kring Läckö slott. En rik sammansatt miljö som innehåller bland annat herrgårdar, kyrkoruiner, enstaka stenåldersboplatser, hållristningar samt mer nutida värden som Spikens fiskeläge med anor från 1800-talet.

Kålland

Kulturmiljön är rik på lämningar med bl a bronsåldersrösen, offermosse och gravfält, domarring och runstenar vid Skalunda. Medeltida kyrkor finns samt ruin efter den medeltida borgen ”Jarlehus”, Lindholmens slottsruin och kyrkby i Rackeby. Herrgårdsskapet i Stola och Degerberg är från 1700-talet.

Tun

Fornlämningsmiljön kring Tuns kyrka består av en storhög, ett monumentalt röse (den sk ”Stenkullen”) och ett mindre höggravfält.

Lidköping

Staden har en unik stadsbildning då staden öster om Lidan har ett medeltida ursprung och den västra sidan följer greve Magnus Gabriel de la Gardies rutnätsplan.

Kulturhistoriskt värdefulla miljöer i kommunen

Kommunen har genom tidigare inventeringar pekat ut 102 områden som betydelsefulla kulturmiljöer. Dessa redovisas på kartan för kulturmiljövård. De kulturhistoriskt värdefulla miljöerna finns beskrivna i ”Bygd i arv” och ”Tidernas Lidköping”, som fungerat som kunskapsunderlag för kommunens planarbete. Arbete pågår med ett kulturmiljöprogram som ska ersätta det äldre materialet.

Vänern i kulturhistorien

Maritima miljöer

Vänern har under en lång tid spelat en stor roll för människorna i bygden. Här har människor levt av vad sjön kan ge dem. Längs Vänerkusten vid Kålland har en livlig bondeseglation ägt rum. Spannmål har fraktats till andra orter vid Vänern och bytts mot bergs- och skogs-

produkter. Den viktigaste sjöfarten utanför Lidköpings stad var under 1800-talet koncentrerad till Kållandsö. Här har fisket många gånger spelat en större roll än jordbruket.

Vänermuseets arbete med undervattensundersökningar, marinarkeologi och maritima miljöer i övrigt har tillfört en helt ny kunskap om kulturmiljöer under vatten och i kustzonen av Vänern. Fyra kända maritima miljöer finns i kommunen:

- Ekenområdet
- Kinnevik
- Ullersund
- Lidan

Fyrrar och fyrmiljöer

Vänerns fyrrar och fyrmiljöer utgör en viktig del i ett maritima kulturarv. De ger en inblick i en lång historia som bl a visar hur sjösäkerheten utvecklats i Vänern under 1800-talet i samband med utbyggnaden av Trollhätte- och Göta kanal. Miljöerna fyller på så sätt en viktig uppgift som kunskapsbärare av det kulturhistoriska arvet. I Lidköpings kommun finns flertalet fyrrar och fyrmiljöer kvar längs kuststräckan, mer eller mindre aktiva, men alla med en egen historia att berätta.

Fyrrar av betydelse är

- Läckö fyr
- Norra Klasgrundets fyr
- Västra Eken övre
- Västra Eken nedre
- Pålgrundens fyr
- Navens fyr
- Lidköpings fyr
- Bösshamns fyr

Fornlämningar

Fornlämningarna i området vittnar om att landskapet har varit betydelsefullt för människan i många hundra år. Här har människor bosatt sig, odlat och förvaltat omgivningarna under en lång tid. Detta avspeglas genom att det i Lidköpingsbygden finns över 2000 registrerade fornlämningar.

Det är förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen förändra, ta bort, skada eller täcka över en fornlämning. En ny tidsgräns för fornlämningar infördes i lagen 2014. Den innebär att lämningar som tillkommit innan 1850 och uppfyller kriterierna för en fornlämning i övrigt, ska bedömas som fornlämningar. Många lämningar som tidigare var registrerade som "övrig kulturhistorisk lämning" är därför nu att betrakta som fornlämningar, liksom sannolikt många hittills oregistrerade lämningar. Fornlämningar har skydd genom bestämmelser i KML 2 kapitel.

Intressanta fornfynd är bland annat Fröslundasköldarna, fornlämningar i Stenkullen och kyrkomiljön i Tun, Stenshusbacken i Sunnersberg samt Skalundahögen. På senare år har utgrävningar gjorts i området Sunnerby på sydligaste Kållandsö. Fornlämningarna i kommunen redovisas inte på kartan i denna översiktliga skalnivå.

Byggnadsminnen

En byggnad som har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde eller som ingår i ett bebyggelseområde med ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde får förklaras för byggnadsminne av länsstyrelsen (KML 3 kap). När en byggnad förklaras för byggnadsminne, ska länsstyrelsen genom skyddsbestämmelse ange på vilket sätt byggnaden ska vårdas och underhållas samt i vilka avseenden den inte får ändras.

I kommunen finns nio byggnadsminnen, varav två är statliga byggnadsminnen:

- **Ekebo**, Kållandsö. Ämbets- och tjänstemannaboställe från 1785.
- **Gamla Rådhuset**, Lidköping stad. Rådhusbyggnaden från 1676.
- **Grevehuset**, Lidköpings stad. Bostadshus från 1674.
- **Prosten Silvius stiftelse**, Tun. Skola och läroverk från 1781.
- **Schougska handelsgården**, Lidköping stad. Borgargård, Handelsgård från 1790.
- **Stola säteri**, Strö. Säteribyggnad från 1719.
- **Villa Giacomina**, Lidköping stad. Slott från 1800.
- **Läckö kungsgård och slott**, Slottet har medeltida ursprung som biskopsborg, men togs över under reformationen på 1500- talet av Gustav Vasa. Det slott som vi ser idag är mycket ett resultat av de la Gardies renoveringar och ombyggnader av slottet från mitten av 1600- talet.
- **Navens fyrplats**, fyrplatsen anlades 1856 och ersatte då en gammal vippfyr. Fyrplatsen var i nästan 100 år ett boställe för fyrvaktaren och hans familj. Fyrbostadshuset har byggts ut och anpassats genom åren och utgör en viktig källa till sjöfartens historia och till livet i skärgården.

Kyrkliga kulturminnen

Kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser är skyddade (KML 4 kap) och ska vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värden inte minskas.

Samtliga kyrkobyggnader som uppförts innan 1940 och sådana kyrkobyggnader som tillkommit efter 1939 och som Riksantikvarieämbetet beslutat har högt kulturhistoriskt värde, får enligt 4 kap KML inte på något väsentligt sätt ändras utan tillstånd från länsstyrelsen.

Värdefulla odlingslandskap

Odlingslandskapet är en viktig del av vår historia och har stor betydelse för kulturmiljön på landsbygden.

I länsstyrelsens bevarandeprogram och åtgärdsplan för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden i Skaraborgs län (1992) redovisas 23 områden med sådana värden i Lidköping kommun.

Förklaring

- Riksställe friluftsliv, MB 3 kap
- Närrecreation staden
- Vandringsled /
- Cykelled
- ● ● Badplats, kommunal /
- Motionsspår / Golfbana

- Tätort
- Skog /
- Åker
- Sjöar och vattendrag /
- Övrig öppen mark
- Järnväg, järnvägsstation
- Allmän väg

Friluftsliv

0 8 km

Skala 1:250 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

Friluftsliv

Friluftslivet i kommunen

Lidköping kommun erbjuder ett omväxlande landskap med värdefulla natur- och kulturområden och där möjligheten till att bedriva friluftsför aktiviteter är utbrett. Det finns goda möjligheter till rekreation, inte bara friluftsliv i den bemärkelsen att man rör sig i skog och mark, utan även genom att anläggningar för idrott finns i Lidköping och i många av kommunens mindre orter.

Riksintresse för friluftsliv

Vänern-Kålland och Hindens rev är riksintresse för friluftslivet enligt miljöbalken 3 kap 6 §.

Området har många intressanta natur- och kulturmiljöer där det finns goda förutsättningar för friluftsliv, med aktiviteter som båtliv, bad, vandring, skridskoåkning, paddling med mera. Tillgången på sjöar och vattendrag, den tilltalande landskapsbilden med fina utblickar över kustlandskapet och vattnet är några av de kvaliteter som framhålls för området. I området finns även välbesökta friluftsanläggningar, som campingplats samt kommunens stora turistområde Läckö slott med naturum Viktoriahuset.

Närrekreationsområdena till staden

Råda, Nya stadens skog och Kartåsen är stora och betydelsefulla närrekreationsområden runt Lidköping.

Anläggningar för friluftsliv

Vandringsleder

Kommunen ansvarar för underhåll, skötsel och förvaltning av ca 75 km vandringsled med skyltar, grillplatser, parkeringsplatser, bryggor och toaletter. De flest av dessa finns lokaliserade till kommunens norra del, på Kålland och Spårön.

De vandringsleder som finns i kommunen är

- Pilgrimsleden Kålland-Läckö / Biosfärsleden
- Fröfjordsleden/pilgrimsled
- Naturum- led för funktionsnedsatta
- Roparudden
- Billingsön
- Stora Eken
- Läckö Strandgård
- Traneberg
- Spårön
- Källstorp

Cykelleder

- Västgötaleden
- Läckö slott - Spiken
- Kållandsö-leden
- Historiska Kålland
- Lidköping - Mariestad

Idrottsplatser och motionsspår

Ågårdens fritidsområde är kommunens huvudområde för sport och fritidsaktiviteter. Här finns Lidköping arena, ishall, badhus, tennishall, Idrottens hus och fotbollsplaner. Ågårdens idrottsområde ligger lättillgängligt vid Ringledden och väg 44, vilket gör området lämpligt för större, publikdragande evenemang, som kommunen kan stå värd för.

Stenportens fotbollsplan är strategiskt viktigt lokaliserad intill skolorna Stenporten och Dalängen samt bostadsområdena Askeslätt och Dalängen i staden. Kommunen har önskemål om ytterligare mark i anslutning till fotbollsplanen för eventuella klubblokaler och omklädningsrum.

Lockörns idrottsplats är en anläggning för fotboll som ligger vid Stenhammar i stadens västra del. Kommunen avser att säkerställa området som idrottsområde i detaljplan.

Östbyplan är en idrottsplats som ligger i stadens östra delar, intill Margeretelundsparken. Här utövas bland annat amerikansk fotboll.

Framnäs är en idrottsplats placerad på en strategiskt viktig plats i staden. Idrottsplatsen fungerar idag som matcharena och träningsanläggning för stadens representationslag. Också friidrotten har sina anläggningar här.

Övriga idrottsanläggningar: Idrottsplatser finns även i kommunens mindre orter, så som Saleby, Söne, Rackeby, Tun, Otterstad, Örslösa, Järpås, Mellby, Norra Härene och Vinninga,

Motionsspår inom och i anslutning till Lidköping stad finns i Råda, Dalängen, Ågård, Kartåsen, samt i orterna i Otterstad, Mellby, Sätenäs/Tun, Järpås, Vinninga och Filsbäck. Motionsspåren används även under vintertid som längdskidspår.

Vid **Råda Vy** finns en skidbacke med lift. Backen sköts i samarbete mellan Lidköpings vintersportklubb, Råda Sand och Lidköpings kommun.

Ridanläggningar

Lidköpings ridklubb är en ideell förening med omkring 730 medlemmar. Anläggningen med två ridhus och två uteridbanor ligger söder om väg 44 cirka 2 km från stadens kärna.

Väster om samhället vid Råda Härebacka, utefter väg 2559 mot Örslösa, ligger Lidköpings ponnyridskola. Ridskolan riktar sig mot yngre barn i åldern 3-11 år.

Badplatser

Det finns 11 kommunala badplatser utefter kusten, i Lidköpings stad och i Järpås badsjö.

Golf

Lidköpings golfklubb driver en 18 håls golfbana söder om Filsbäck. Det finns även en pay-and-playbana i Filsbäck.

Läckö golfklubb driver golfanläggning med två 9- hålsbanor vid Traneberg på Kållandsö.

Hälsa och säkerhet

Luft

Miljökvalitetsnormer för luft

Miljökvalitetsnormerna för utomhusluft gäller i hela landet. Normerna reglerar halterna av kvävedioxid/kväveoxider, svaveldioxid, bly, partiklar (PM10, PM 2,5), bensen, kolmonoxid, ozon, arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren.

Den dominerande källan av utsläpp till luft orsakas av vägtrafiken, vilket medför effekter och konsekvenser på människors hälsa och miljö på lokal, regional och global nivå.

Luftkvaliteten i Lidköpings kommun är generellt god. För att kontrollera och följa upp luftkvaliteten genomförs återkommande mätningar och beräkningar i kommunen. Lidköpings kommun ingår i ett luftvårdsförbund, Luft i Väst, och det är förbundet som genomför mätningarna. Samtliga indikatorer, det vill säga kväveoxid, partiklar och flyktiga organiska ämnen har minskat i kommunen och de mätningar och spridningsberäkningar som gjorts indikerar därmed att luften i Lidköpings kommun, både på landsbygden och inom tätorterna, klarar miljökvalitetsnormerna med god marginal. Under våren när snösmältningen är över kan det lokalt vara höga partikelhalter i luften när det sopas rent på gatorna och vårbruket är igång. Lokalt kan luften även påverkas av småskalig eldning i dåliga vedpannor eller kaminer med oförbrända sotpartiklar.

Vatten

Miljökvalitetsnormer för vatten

Till följd av EU:s vattendirektiv har fem vattendistrikt bildats i Sverige vars indelning bygger på landets avrinningsområden. Lidköpings kommun tillhör Västerhavets vattendistrikt.

Vattenmyndigheten beslutade 2016 om nya miljökvalitetsnormer. Uppgifterna om miljökvalitetsnormerna och statusen i vattenförekomsterna finns att hämta i VISS, (Vatteninformationssystem Sverige).

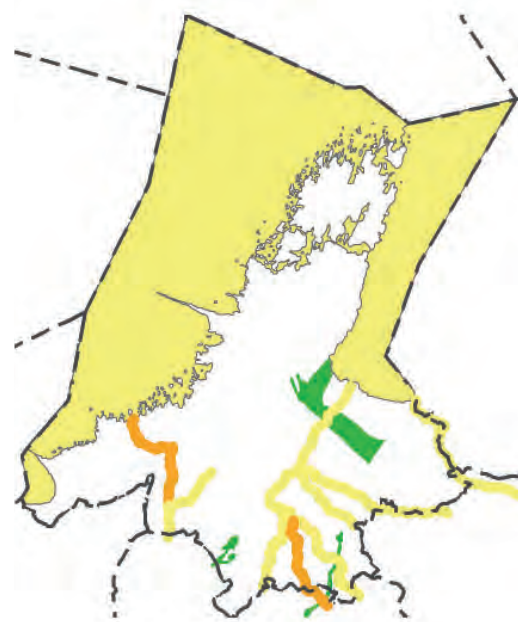
I Lidköpings kommun är Vänern indelad i två ytvattenförekomster, Vänern - Dalbosjön och Vänern - Värmlandssjön. Båda förekomsterna har enligt den senaste klassningen måttlig ekologisk status. Bakgrunden till detta härleds till att Vänern regleras på ett sätt som påverkar sjöns ekologiska status, att sjön saknar naturliga vattenståndsvariationer samt att strandmiljöer växer igen.

Det finns 13 vattendrag i kommunen med gällande miljökvalitetsnormer. Av dessa har två vattendrag, Storebergsån (mynningen i Vänern till Almetorp) och Jungån, otillfredsställande status. De resterande vattendragen har alla måttlig ekologisk status.

Kvalitetskravet som ska vara uppfyllt till år 2021 är god ekologisk status för Vänern. För vattendragen Lidan med biflöden, Storebergsån och Öredalsån är tidsfristen för god ekologisk status framflyttad till 2027.

Vänern och de 13 vattendragen uppnår inte god kemisk status avseende kvicksilver och bromerade difenyletrar. Påverkan kan till stor del härledas till långväga luftburna föroreningar.

I kommunen finns tre grundvattenförekomster i sand och grus, Järpås, Rådaåsen och Salebyåsen (Saleby - Åsa), som alla uppnår god kvantitativ status.

MKN yt- och grundvatten, Orange färg visar otillfredsställande status, gul färg måttlig och grön god status. (VISS, SMHI).

Miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten

Vänern med Klarälven och Gullspångsälven har gällande miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten och finns upptagna i Naturvårdsverkets förteckning över fiskvatten som ska skyddas enligt förordningen (2001:554) om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten. Detta innebär att Vänern behöver skyddas eller förbättras för att upprätthålla livskraftiga fiskbestånd i enlighet med fiskvattendirektivet.

Vattenplanering i kommunen

Kommunen arbetar med en "Vattenplan 2017". I vattenplanen redovisas bl a hur vattendirektivet ska följas upp och vilka åtgärder som krävs för att säkra tillgång och kvalitet på dricksvatten av god kvalitet i framtiden.

Vattenplanen redovisas i olika steg där steg 1 är att i en *Vattenöversikt* sammanställa nulägesbilden och förutsättningarna kring de aspekter som har beröring med planering och förvaltning av allt vatten i Lidköpings kommun.

Steg 2 handlar om *Politiska viljeinriktningar gällande vatten*, som är kommunens gemensamma målbild och viljeinriktningar för aspekter som berör planering och förvaltning av vatten. Politiska viljeinriktningar gällande vatten ligger till grund för de åtgärder och den prioritering av åtgärder som görs i åtgärds katalogen för vatten.

Steg 3 är en *Åtgärds katalog för vatten* och

Steg 4 handlar om *Implementering och uppföljning* av de åtgärder som föreslås i vattenplanen.

I arbetet med åtgärds katalogen ska de politiska viljeinriktningarna ligga till grund för formulering av åtgärder för all vattenhantering i Lidköpings kommun. Åtgärder kommer att kopplas till geografiska områden eller till att de utförs inom en viss tidsperiod.

Avsikten är att de politiska viljeinriktningarna och åtgärds katalogen ska samordnas med översiktsplanen.

Klimat

Framtida klimatförändringar

Ett förändrat klimat påverkar de flesta områden i samhället och är en stor utmaning för samhällsplaneringen. Klimatförändringar leder till ökad nederbörd, stigande havsnivåer, grundvattenhöjning, högre temperatur och ändrad relativ fuktighet. Frekvensen av extrema väderhändelser så som stormar, skyfall och värmeböljor kommer att öka. Genom fler extrema väderhändelser ökar också risken för översvämning, ras, skred och erosion. Klimatförändringarna kan orsaka stora skador på byggnader, vägar och annan infrastruktur vilket innebär att en anpassning av samhället är centralt.

SMHI har under 2015 utfört en analys av det framtida klimatet i Västra Götalands län. I klimatanalysen ges en bild av hur klimatförändringarna kommer att påverka olika delar av länet med utgångspunkt från temperatur, nederbörd, vattenflöden och havsnivåhöjning fram till slutet av seklet. Effekterna av klimatförändringarna blir särskilt kännbara i Västsverige, där bland annat mer regn under vintern och kraftigare skyfall, mildare vintrar och färre dagar med snö samt höga flöden och minskad vårflod kommer att bli vanligare i framtiden. Detta leder i sin tur till att de stabilitetsproblem med skred och erosion som råder på många håll i Västra Götaland kommer att öka och måste beaktas särskilt.

Översvämning och höga vattenstånd

Översvämningsrisker vid Vänern-

Särskilt känsliga områden för översvämning utgörs av den låglänta kuststräckan på kommunens västsida och Kållands ö, samt staden Lidköping- hamnområdet. I en rapport från Karlstads Universitet från år 2013 har konsekvenserna av 100-årsnivå, 100-årsnivå och vindpåverkan, dimensionerande nivå (10 000-årsnivå) samt dimensionerande nivå och vindpåverkan beräknats.

Vid 100-årsnivå riskerar vissa gator och några meter av järnvägen, delar av Spikens fiskehamn, delar av Filsbäcks camping samt några sjö- nära tomter och byggnader att bli översvämmade.

En översvämning vid den dimensionerande nivån med vindpåverkan kan ge betydligt större konsekvenser. Fler vägsträckor och en längre sträcka av järnvägen och riskerar att översvämmas. Betydligt fler bostadsbyggnader och offentliga byggnader riskerar att drabbas. Antal personer som berörs vid översvämning vid den dimensionerande nivån är ca 200.

Länsstyrelsen arbetar med att ta fram nya dimensionerande nivåer för planering utefter Vänern.

Översvämningskartering utmed Lidan och Flian (MSB)

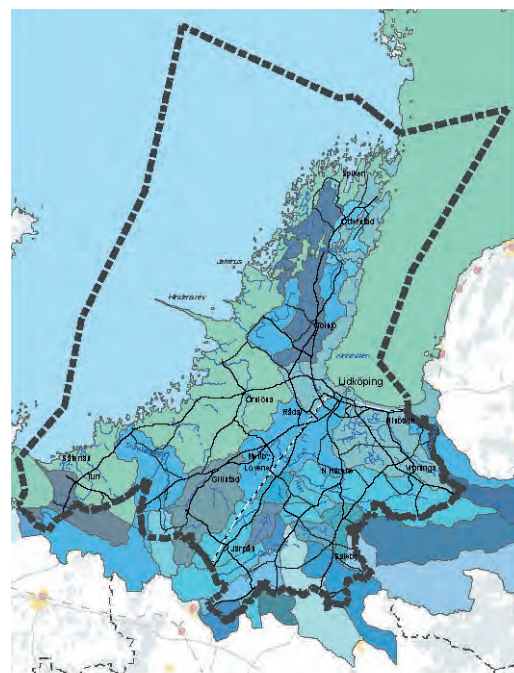
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har 2015 tagit fram *"Översvämningskartering utmed Lidan och Flian" med detaljerad översvämningskartering för det identifierade området med betydande översvämningsrisk, Lidköpingsområdet*. Lidan, sträckan från Hällestad till Vänern och Flian, sträckan Hornborgasjön till mynningen i Lidan är karterade. Kartläggningen är detaljerad och ska bl a användas för planering av räddningstjänstens insatsarbete och som underlag vid kommunens riskhantering och samhällsplanering. Karteringen är gjord efter 50-årsflöde, 100-årsflöde, 200-årsflöde och ett beräknat högsta flöde. Resultatet visas på kartor i rapporten. Vid beräknat högsta flöde översvämmas ett antal broar över Lidan och en bro över Flian. Inga av dessa ligger i Lidköpings kommun. När det är högt vatten i Lidan samtidigt med högt vattenstånd i Vänern, finns risk för att delar av staden kan komma att översvämmas.

Riskhanteringsplan för översvämningar i Lidköping (Lst 2015)

Länsstyrelsen har tagit fram en riskhanteringsplan för översvämningar i Lidköping. Anledningen är att Lidköping utpekades som ett av arton områden i Sverige med betydande översvämningsrisk. I planen har hot- och riskkartor för översvämningar tagits fram. Hotkartorna visar översvämmade områden medan riskkartorna visar vilka intressen som påverkas inom de översvämmade områdena. Därefter har en riskhanteringsplan för Lidköping tagits fram som gäller åren 2016-2021.

Riskhanteringsplanens syfte är att identifiera viktiga slutsatser utifrån hot- och riskkartor och eventuella behov av åtgärder. Målet är att minska ogynnsamma följder av översvämningar för människors hälsa, miljön, kulturarvet och ekonomisk verksamhet.

Riskhanteringsplanen innehåller sammanlagt 21 åtgärder som är kopplade till specifika mål för berörda områden. De flesta av åtgärderna i riskhanteringsplanen är av kunskapshöjande karaktär. Dessa åtgärder syftar till att under den första sex-årscykeln fylla i de kunskapsluckor som har identifierats för att därefter arbeta vidare med andra typer av åtgärder. Åtgärderna i planen riktar sig främst till Länsstyrelsen, Lidköpings kommun och Trafikverket.

Avrinningsområden, skala 1:250 000 (SMHI).

Förklaring

- Sjöar och vattendrag
- Områden som sätts under vatten vid en översvämning som statistiskt sett inträffar 1 gång på 100 år
- Områden som sätts under vatten vid en översvämning som statistiskt sett inträffar 1 gång på 200 år

Skyfallsmodell - Lidköping

0 0,8 km

Skala 1:30 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

Stigande vatten- en vägledning

För att ge råd och vägledning till kommunerna i länet vid planering av ny bebyggelse i vattennära områden har länsstyrelserna i Västra Götalands och Värmlands län tagit fram ett planeringsunderlag, ”Stigande vatten – en handbok för fysisk planering i översvämningshotade områden”, 2012. I rapporten finns en planeringsmodell för hur kommunerna ska handskas med problematiken i den fysiska planeringen. I rapporten finns också faktablad för vilka dimensionerande höjder som bör användas i planeringen i olika planeringssituationer. Faktabladet är uppdaterat år 2017 utifrån nya beräkningar för Vänerns vattennivåer.

Planeringsmodellen går ut på att dela in områdena där översvämningsrisk föreligger i översvämningszoner. För Vänern är översvämningszonerna indelade i fyra, där det i zon 4 är störst risk för att en översvämning inträffar och zon 1 lägst sannolikhet för översvämning. Planeringsnivåerna för Vänern utgår från en 100-årsnivå, en 200-årsnivå och en högsta dimensionerade nivå i ett framtida klimat. Kommunen tillämpar Länsstyrelsens vägledning vid planering inom områden känsliga för översvämning.

Ett aktivt arbete med översvämningsproblematiken har sedan länge pågått i kommunen. Det inleddes efter en kraftig översvämning som inträffade vid årsskiftet 2000/2001.

Dimensionerande nivå för Hamnstaden

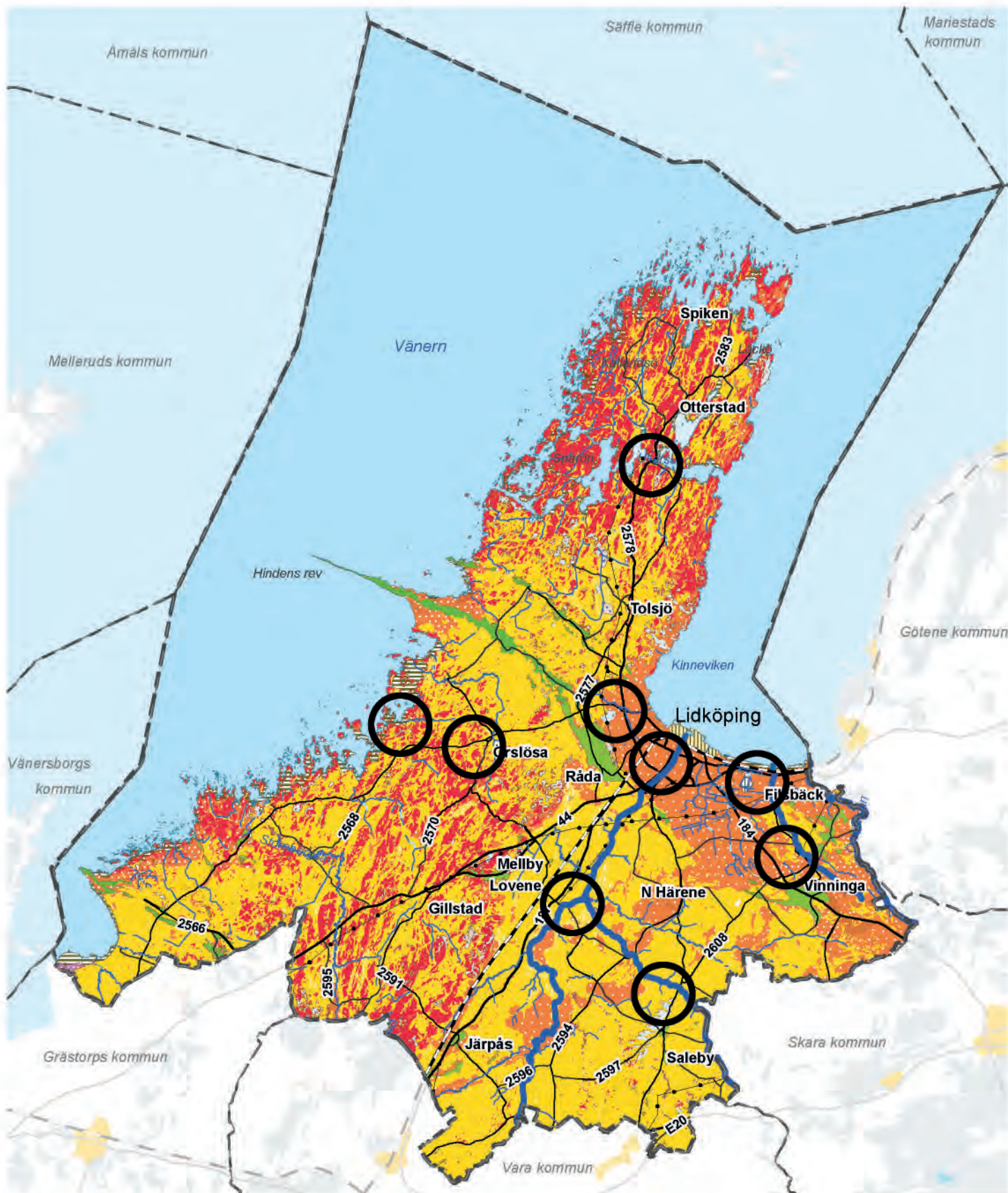
I samband med planeringen av Hamnstaden har skyddsnivån satts till +47,02 (RH2000). Denna nivå inkluderar en förhöjd marknivå, en höjning av strandskoningen utefter Vänern och en lägsta nivå för färdigt golv. Justering kan komma att göras utifrån förändringar i faktabladet tillhörande handledningen ”Stigande vatten”.

Den vågpåkänning som anges i faktabladet gäller för staden Lidköping och vid planering i andra områden nära Vänern måste vågpåkänning studeras.

Skyfallsmodellen

Kommunen tillämpar en ”Skyfallsmodell” vid beräkning av lågpunkter som kan översvämmas vid skyfall. Modellen visar översvämnningar vid 100- och 200- årsregn. Se karta Skyfallsmodell - Lidköping.

Motstående sida: Kommunens skyfallsmodell med utsnitt över staden. Modellen är baserad på ett rutnät med beräknade nivåer. Varje beräknad ruta avbildas med ett raster på en bakgrundskarta. Utifrån olika framräknade scenarier ges information om risken för översvämning.

Förklaring

- Utredningsområde i den över-siktliga stabilitetskarteringen (MSB)
- Större vattendrag där risken för ras och skred är stor

Jordarter (SGU)

- Glacial lera
- Berg

- Isälvsediment / morän
- Sand
- Fyllning
- Område tidvis under vatten

Risk för ras och skred

0 8 km

Skala 1:250 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

Ras och skred

Ras och skred är när jordmassor eller massor av sten, grus och sand kommer i snabb rörelse. Skred och ras kan medföra skador på människor, byggnader och mark i det drabbade området. Skred sker vanligen i sluttningar och slänter, i synnerhet i lermark som sluttar mot ett vattendrag. Ras sker i branta bergsslänter och i grus- och sandbranter, huvudsakligen längs vattendrag.

Översiktlig stabilitetskartering i finkorniga jordarter

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har tagit fram en översiktlig kartering av stabilitet i finkorniga jordar för Lidköpings kommun. Syftet med karteringen är att översiktligt kartlägga markens stabilitetsförhållanden i bebyggda områden.

Jordarterna i de sammanhängande slättområdena utgörs huvudsakligen av lera, medan staden Lidköping och Filsbäck ligger på sand. Kålland, Kållandsö och området mellan Tunslätten och Kinnekullebanan är mer småbrutet med lerjordar som förekommer i dalgångarna mellan områden med berg. Områdena närmast kusten utgörs i allmänhet av sand. Åsen mellan Hindens Rev och staden utgörs av en grus- och moränbildning.

De områden som undersökts i den översiktliga stabilitetsutredningen är förutom staden också delområden i Filsbäck, Resville, Skofteby, Sävare/Vinninga, Söne, Tofta, Torsängen och Örslösa och redovisas på kartan Risk för ras och skred.

Undersökningen visade att det i Lidköpings stad fanns sträckor utefter Lidan där säkerhetsfaktorn mot skred var låg, och där områdena inte uppfyllde Skredkommissionens rekommendationer enligt rapport 3:95. Sedan undersökningen gjordes har stabilitetshöjande åtgärder som t ex byggande av tryckbankar och anläggande av erosionsskydd genomförts.

För övriga undersökta områden var det utefter Flian i Resville och i Skofteby inom ett område upp till 50 meter från åarna Lidan och Flian, som de tillåtna säkerhetsfaktorerna inte följer riktlinjerna i Skredkommissionens rapport.

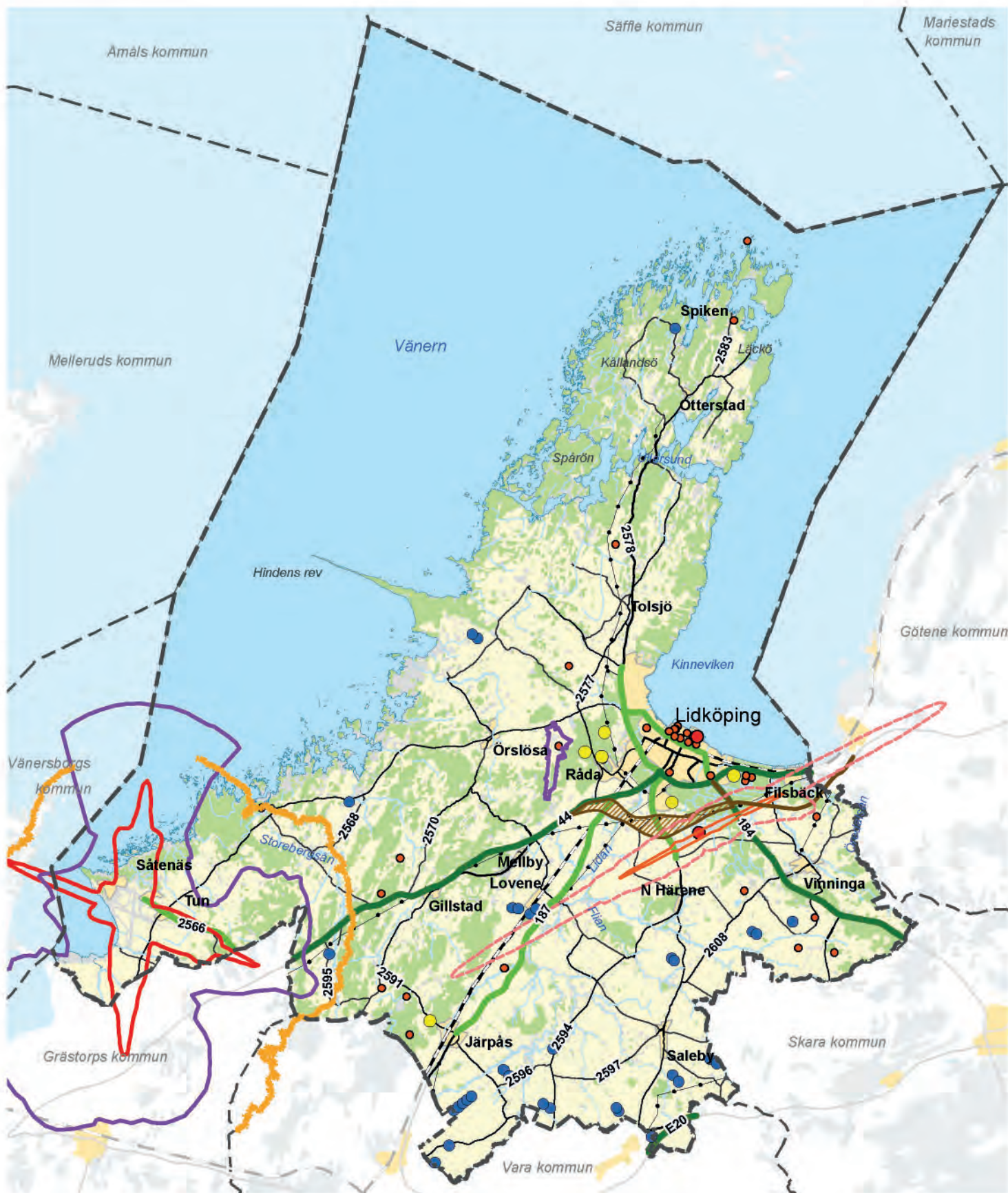
Rekommendationer vid planering och nybyggande

Den översiktliga stabilitetskarteringen visar var stabilitetsproblem kan förekomma i kommunen. Samtliga undersökta områden ligger längs med vattendrag. Framför allt finns problemen i Lidköpings stad. Vid några andra platser utefter Lidans och Flians stränder har stabilitetsproblemmen uppmärksamats.

En stor andel av den nya bebyggelsen i kommunen kommer att tillkomma i anslutning till befintlig bebyggelse, och i huvudsak till staden. Bedömningar om riskerna för ras, skred och erosion ska föregå planering och nybyggnad och de geotekniska förutsättningarna ska alltid beaktas. Detta gäller såväl risker för människors säkerhet som ras och skred och risker för skador på byggnader, exempelvis sättningar.

Mer information från SGI, MSB och SGU

Det finns ytterligare kartunderlag med avseende på ras, skred och erosion. Kartlagren kan ses i den kartvisningstjänst som SGI tillsammans med bl.a. MSB och SGU har ställt samman. Exempelvis kan lagren Förutsättningar för skred i finkornig jordart - lutningsanalys (SGU) samt Stränders eroderbarhet - linjer (SGU), användas för att identifiera områden där särskild uppmärksamhet krävs vid planering och byggande. Även befintlig bebyggelse kan behöva ses över med hänsyn till säkerhetsfrågorna. <http://gis.swedgeo.se/rasskrederosion/>.

Förklaring

- Rekommenderad primär/ sekundär väg för farligt gods
- Riksställe för totalförsvarets militära del
- Flygbuller Sätenäs max 90 dBA/
Flygbuller Sätenäs max 70 dBA
- Hovby flygplats 70 dBA max /
FBN 55 dBA (beräkningar från år 2000)
- Motorbana, skjutbana /
Vindkraftverk (år 2013)

- Miljöfarlig verksamhet,
A- resp.B-anläggning (MB 9 kap)
- Ny väg 44
- Vägreservat, fortsättning ny väg 44
- Kraftledning, regional
- Järnväg / Allmän väg

Risk och säkerhet

0 8 km

Skala 1:250 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

Radon

Radon är en osynlig och luktfri gas som bildas när det radioaktiva grundämnet radium sönderfaller. Radon finns naturligt både i luft, mark och vatten. Höga halter av radon kan vara skadligt för hälsan. Radonhalten i inomhusluft bör inte överstiga 200 Bq/m³ (Folkhälsomyndighetens riktvärde).

Marken i Lidköpings kommun är till största delen låg- eller normalradonmark, vilket innebär att vid nybyggnad ska grunden utföras radonskyddande. Viljeinriktningen i kommunen är att aktivt arbeta för att radonhalten i bostäder inte ska överstiga riktvärdet 200 Bq år 2020 (enligt miljöplanen).

Farligt gods

Farligt gods är varor som till exempel är explosiva, brandfarliga, giftiga eller frätande och som kan orsaka skador på människor, djur och omgivande miljö om de inte hanteras rätt under en transport. Farligt gods innebär en risk för omgivningen och kräver hänsyn och att riskaspekter uppmärksammas i den fysiska planeringen.

Rekommenderade vägar för transporter av farligt gods finns för transportörer och är uppdelade i två kategorier, primära och sekundära transportvägar. De primära transportvägarna ska i första hand användas för genomfartstrafik med farligt gods och de sekundära bör användas för lokala transporter mellan det primära vägnätet och mottagaren/leverantören.

Inom Lidköpings kommun är väg E20, väg 44 genom kommunen, samt väg 184 från Skararondellen till Skara primära farligt godsvägar. De sekundära transportvägarna för farlig gods är väg 2566 från väg 44 till Såtenäs, väg 2559 genomfart Lidköping från Skararondellen till väg 2578 mot Kålland, väg 2578 från Ågårdsrondellen vid Sparbanken Lidköping arena och norrut till väg 2574 vid Övre Stenhammar, väg 187 från väg 44 till Järpås samt Väg 2602 från väg 44 (Ljunghedsrondellen) söderut till väg 2610.

För järnväg finns inte något system likande det rekommenderade vägsystemet för farligt gods vilket innebär att alla järnvägar i Sverige får användas för sådana transporter. Kommunen, Trafikverket och Länsstyrelsen har kommit överens om ett förhållningssätt vid planering utefter Kinnekullebanan. Se vidare i del 1 *Strategi och användning, avsnittet Regler och rekommendationer, transporter med farligt gods*.

Buller

Buller är ett utbrett miljö- och folkhälsoproblem där exempelvis trafikbuller är den miljöstörning som berör flest människor i Sverige. Bullerfrågorna hanteras av flera svenska myndigheter. Naturvårdsverket har ansvar för att "särskilt samordna myndigheternas arbete avseende omgivningsbuller". Vidare lämnar verket allmänna råd och riktlinjer för hur bullerfrågorna ska hanteras i planeringen. Sådana råd och riktlinjer finns förutom för trafikbuller också för t ex buller från flygtrafik, industri, motorbanor, skjutbanor och vindkraftverk.

Bullerförordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader, 2015:216, ändrad 2017:359

Vid bostadsbyggnads fasad bör buller inte överskrida 60 dBA ekvivalentnivå. För lägenhet om högst 35 m² gäller högst 65 dBA ekvivalentnivå vid bostadsbyggnads fasad.

Om riktvärde 60 dBA (eller 65 dBA för lägenhet om högst 35 m²) ändå överskrids gäller att minst hälften av bostadsrummen bör vara vända mot en sida där 55 dBA ekvivalentnivå vid bostadsbyggnads fasad inte överskrids och där 70 dBA maximal ljudnivå inte överskrids mellan kl 22:00 och 06:00 vid fasaden.

Vid uteplats bör buller inte överskrida 50 dBA ekvivalentnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå om en sådan anordnas.

Om riktvärde 70 dBA maximalnivå ändå överskrids, bör nivån inte överskridas mer än 10 dBA maximal ljudnivå under fem gånger per timme mellan kl 06:00 och 22:00.

Trafikbuller

I förordningen (2015:216, ändrad 2017:359) om trafikbuller vid bostadsbyggnader finns bestämmelser om riktvärden för buller utomhus för spårtrafik, vägar och flygplatser.

Flygbuller

Stora delar av kommunen är påverkad av flygbuller från flygverksamheten på Skaraborgs flygflottilj i Sätenäs.

Försvarsmakten har i ett beslut från 2013-09-16 preciserat rikstintressena enligt 3 kap 9 § MB. För flygplatserna redovisas påverkan av buller och hinderfria områden. Utbredningen av influensområden med bullerpåverkan bygger på beräknad ljudutbredningsnivå utifrån beslutade riktvärden för flygbuller från dimensionerande flygplan och helikoptrar. I fråga om flygbuller anger Försvarsmakten avgränsningen L_{Amax}80 dB. (Maximal ljudnivå vid uteplats.) Se vidare avsnittet *Totalförsvar*.

Enligt förordningen 2015:216, (ändrad 217: 359) om trafikbuller vid bostadsbyggnader bör buller från flygplatser inte överskrida 55 dBA FBN och 70 dBA maximal ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad. Om ljudnivån 70 dB A max ändå överstigs bör nivån inte överskridas mer än sexton gånger mellan klockan 06-22 och tre gånger mellan kl 22-06.

I beräkningar från år 2000 har visats hur mycket verksamheten på Hovby flygplats bullrar utifrån ca 7000 flygrörelser per år. Det gällande miljötillståndet för flygplatsen är dock styrande för hur verksamheten får bedrivas. År 2014 gällde villkor från 2003-09-23, med tillstånd för 11400 flygrörelser per år utifrån en viss fördelning av trafiktyper. I villkoret ingick att åtgärder ska vidtas på befintliga bostäder där bullervärdena överskred värdena enligt villkoren.

Buller från skjutbana, motorbana

I Lidköpings kommun finns sex skjutbanor. För att bedriva skytteverksamhet krävs att skjutbanorna ligger på ett tillräckligt avstånd från bostäder, rekreatiomsområden och verksamheter så att inte dessa störs av buller. Det finns även säkerhets- och miljöaspekter som göra att lokaliseringen av skjutbanor är av stor vikt, exempelvis kan spridning av bly i naturen bli ett miljöproblem. Arbete pågår med att samordna skytteintressena och få till stånd en gemensam lokalisering av banorna.

Arbete med bullerdämpande åtgärder pågår vid två av skjutbanorna i Råda för att riktvärdena vid närliggande bebyggelse ska uppfyllas. En av skjutbanorna har miljötillstånd.

Öster om staden Lidköping ligger Lidköping motorsportarena. Här finns möjlighet att köra gokart, folkrace, miniracing, traktorpulling, motocross och enduro. Motorbanor alstrar höga bullernivåer och är därmed en källa till bullerpåverkan för närboende, rekreation och andra verksamheter. Bullermätningar har gjorts vid arenan vilka visar att riktvärdena överskrids vid traktorpulling vid två tillfällen per år. I övrigt överskrids inga riktvärden.

Miljöfarlig verksamhet

Med miljöfarlig verksamhet avses utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområden eller grundvatten. Det är också användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön genom annat utsläpp än som avses enligt ovan eller genom förorening av mark, luft, vattenområden eller grundvatten. Det kan också vara användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för omgivningen genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke-joniserande strålning eller annat liknande.

Enskilda avloppsanläggningar

Enskilda avloppsanläggningar är enligt miljöbalken att betrakta som miljöfarlig verksamhet. De finns och anläggs inom områden där det saknas kommunalt avloppsnät och där det även i en framtid kommer att saknas möjlighet till att koppla på det kommunala nätet.

Enligt kommunens miljöplan är det få områden i kommunen där bebyggelsen ligger så glest. Miljö-Hälsa i kommunen uppskattar att cirka 80 procent av de befintliga enskilda avloppsanläggningarna kommer att ha en kommunal lösning inom några få år.

Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket har tagit fram riktlinjer för vilka krav som ska ställas på reduktion av näringsämnen och bakterier vid inrättande av enskilda avlopp för att minska risken för negativ påverkan på människa och miljö. Nära vattendrag, vattentäkter och sjöar ställs högre krav på rening av avloppsvatten. Vilka lösningar som blir aktuella för enskilt avlopp beror på de lokala förutsättningarna. Vid goda markförhållanden kan en infiltrationsanläggning vara tillfyllest och är det sämre mark kan markbädd med fosforfälla eller ett minireningsverk bli aktuellt.

Djurhållning

I Lidköpings kommun finns många lantbruksenheter med inriktning mot uppfödning av djur så som grisar, fjäderfä och nötboskap. Även antalet hästar och förekomsten av så kallade "hästgårdar" har ökat.

Djurhållning kan störa omgivningen genom lukt, flugor, damm, höga ljud och spridning av allergener. Kommunen ska vid planläggning och prövning av bygglov beakta olägenheter och hälsorisker som kan påverka omgivningen från olika verksamheter.

Enligt Boverkets rapport "Vägledning för planering för och invid djurhållning" bör kommunen inte enbart vara inriktad på ett generellt avstånd mellan bostadsbebyggelse och djurhållningsverksamheten, utan också utreda natur- och terrängförhållandena i omgivningen.

Några generella riktlinjer för avstånd mellan djuranläggningar och bebyggelse kan därför inte anges. Bedömningar bör istället göras i den aktuella planeringssituationen för varje enskilt fall. Verksamhetens art och omfattning, lokala förhållanden som vind, topografi och vegetation och vilken typ av bebyggelsemiljö som planeras är parametrar att ta med i planeringen. Se kartan Areella näringar för var i kommunen större djuranläggningar än 100 djurenheter finns.

Sevesoverksamheter

I Lidköpings kommun finns två anläggningar som omfattas av EU:s Sevesodirektiv, Lidköpings biogasanläggning vid Kartåsen samt Lantmännens gödselterminal vid Östra Hamnen. Sevesodirektivet syftar till att åtgärder ska vidtas för att förebygga och begränsa följderna av kemikalieolyckor vid anläggningar som hanterar farliga ämnen.

Generella riskhanteringsavstånd till kommunens sevesoanläggningar anges inte utan bör utgå från verksamhetens art samt de omgivnings-specifika och lokala förhållandena på platsen.

Förorenade områden

Ett förorenat område är mark, grundvatten, ytvatten, sediment eller en byggnad där halten av något ämne är så hög att den kan orsaka en risk för människors hälsa eller för miljön.

Ett av de sexton miljömål som riksdagen antagit är att skapa en giftfri miljö. Som en del i arbetet med att uppnå målet genomförs inventering av potentiellt förorenade områden enligt MIFO (Metod för Inventering av Förorenade Områden), där Länsstyrelsen har samordningsansvaret. Områden som misstänks vara förorenade av nedlagda eller pågående industriella verksamheter kartläggs och en klassning sker utifrån en bedömning av vilken risk som finns för människors hälsa och miljön.

Identifierade områden delas in i en skala från 1-4 där riskklass 1 innebär en mycket stor risk och har högst prioritet vid en eventuell efterbehandling.

I Lidköping kommun har 43 av de inventerade och riskklassade områdena i Lidköping bedöms utgöra en mycket stor eller stor risk för negativa effekter på människors hälsa och miljön (riskklass 1 och 2). I tre av dessa områden pågår sanering. De flesta områden i riskklass 1 och 2 ligger i Lidköpings tätort och i anslutning till hamnmiljön. Många av de områden har identifierats som potentiellt förorenade har ännu inte riskklassats.

I Lidköping är det främst de historiska föroreningarna från ytbehandling, kemtvätt, brandövningsplatser och oljehantering som utgör potentiella förorenade områden.

Elektromagnetiska fält

Boverket har tillsammans med Arbetsmiljöverket, Socialstyrelsen, Elsäkerhetsverket och Strålsäkerhetsmyndigheten givit ut en skrift om magnetfält och hälsorisker. Ett av råden är att placering av nya bostäder, skolor och förskolor nära elanläggningar som ger förhöjda magnetfält ska undvikas.

Svenska Kraftnät har en policy vid planering av nya växelströmsledningar som utgår från att högsta magnetfältsnivå vid bostäder eller där människor vistas stadigvarande inte ska överstiga 0,4 mikrottesla. Enligt Svenska Kraftnäts generella beräkningar ska ny bebyggelse inte placeras närmare än 130 meter från en 400 kV-ledning.

I Lidköping kommun finns ingen kraftledning större än 130 kV. Då ny bebyggelse planeras gör kommunen i alltid mätningar på närliggande ledningar och det är försiktighetsprincipen som tillämpas.

Totalförsvaret

Riksintressen och övriga områden

Sådana mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret ska enligt MB 3 kap 9 § så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Områden som är av riksintresse till följd av att de behövs för totalförsvarets anläggningar ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Vid konflikt med andra riksintressen ska totalförsvarets intressen enligt MB 3 kap 10 § ges företräde.

Lidköpings kommun berörs av totalförsvarets riksintressen genom Såtenäs flottiljflygplats och Råda övningsflygplats (55) inom kommunen och av influensområde för Vara väderradarstation, som ligger utanför kommunen.

Såtenäs flottiljflygplats

Såtenäs flottiljflygplats ligger vid Vänern i kommunens sydvästra del, vid samhällena Såtenäs och Tun. Avståndet från närmast liggande start- och landningsbana till Lidköpings stad är ca 30 km. Flygplatsen är tillståndsprövad. Beslutet tillåter verksamhet som maximalt omfattar 32000 flygrörelser om året varav 24 000 rörelser med flygplan JAS 39 och 3000 rörelser med transportflygplan. Flygplatsen är av vital betydelse som en del i Försvarsmaktens kvarvarande system av flottilj- och övningsflygplatser anpassade för militär verksamhet. Den används bland annat vid utbildning av flygförare på flygplan JAS 39. Verksamheten pågår såväl dagtid som kvällstid och påverkar bebyggelseplaneringen i omgivningen, både beträffande flygbuller och hinderfrihet.

Risk för påverkan på riksintresset består i olämpligt lokaliserad störningskänslig bebyggelse som på sikt kan innebära begränsningar av verksamheten på flygplatsen samt höga objekt, såsom master och vindkraftverk, som kan utgöra flygsäkerhetsrisker.

Råda övningsflygplats

Råda övningsflygplats ligger ca 6 km väster om Lidköpings stad. Flygplatsen används för övningar inom totalförsvarets ram med både mark- och flygstridskrafter, för transportflygets taktiska träning och för delar av frivilligförsvarets flygverksamhet. Riksintresset kan påverkas av höga objekt som t ex master och vindkraftverk som kan utgöra flygsäkerhetsrisker.

Väderradarstationen i Vara

Södra delen av kommunen ligger inom influensområde för väderradarstationen i Vara. Väderradarstationen kan störas av vindkraftverk. Det finns en internationell överenskommelse om att inga vindkraftverk ska uppföras inom 5 km radie från Försvarets väderradarstationer. Inom 20 km radie måste särskilda analyser genomföras. Samråd med Försvarsmakten ska ske vid uppförande av objekt högre än 20 meter inom influensområdet.

Förklaring

- Riksstress militär del (Sätenäs, Råda)
- Riksstress för totalförsvaret med omgivningspåverkan
- Hinderfritt område, stoppområde för höga objekt
- Influenzområde väderradar, samrådsområde för höga objekt
- MSA-yta, Sätenäs flottflygplats

- Tätort
- Skog / Åker
- Sjöar och vattendrag / Övrig öppen mark
- Järnväg
- Allmän väg

Försvarets intressen

0 8 km

Skala 1:250 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

MSA-yta Såtenäs flottilflygplats.

Flygplatsens MSA-yta (Minimum Sector Altitude) är den yta inom vilken starter och landningar sker, och ytan kan påverkas av höga objekt som torn och vindkraftverk. MSA- ytan omfattar hela kommunens landareal.

Buller och säkerhet

Kring Såtenäs flottilflygplats finns ett influensområde för buller, säkerhet eller annan aspekt som berör Lidköpings kommun.

Alla plan- och bygglovsärenden inom detta område ska remitteras till Försvarsmakten. Påverkansområdet avseende buller har av Försvarsmakten definierats som beräknade utomhusnivån LA_{max} 80 dB för det definierade flygvägsystemet. Inom influensområdet gäller också enligt bestämmelser i PBL 9 kap 4 att bygglov ska sökas för alla åtgärder som enligt PBL normalt är bygglovsbefriade.

Påverkansområdet har stor geografisk omfattning, vilket beror på de korsande banorna med fyra start- och landningsriktningar.

Stoppområde för höga objekt

Hela kommunen ligger inom ett stoppområde för höga objekt. Stoppområdet har avgränsats efter en omfattande analys från Försvarsmakten av vilken påverkan som vindkraftverk och andra höga byggnadsverk kan ha på flygverksamheten på Såtenäs flottilflygplats. Stoppområdet innebär att utanför sammanhållen bebyggelse får höga objekt såsom master och vindkraftverk över 20 meter inte uppföras. Inom sammanhållen bebyggelse får höga objekt som överstiger 45 meter inte uppföras.

